

DOMOLJUB

1. — Naj vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druga tuja država 6 K.) — Posamezne številke se prodajo po 10 vinarjev.

S prillogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 39.

V Ljubljani, dne 24. septembra 1914.

Leto XXVII.

Nekaj prošenj.

1. Med naše ljudstvo je prišlo več Dalmatincev, — pravoslavni Hrvati južno od Kotora, in Rusinov. Priporočiti te reveže usmiljenim srcem pišemo te vrstice. Niso vsiljivci, niso postopači, ali beračenja vajeni potepuhi, nego pošteni ljudje, ki so se s svojim pridnim delom živeli na svojih posestvih, ki jim je pa vojska za nekaj časa vzela dom in jih pognala po svetu. Kaj je vedela dalmatinska žena ob črnogorski meji prav na koncu Dalmacije o svetu. Črnogorske trdnjave in naše, pa naše vojne ladje so se imele pričeti napadati; ni kazalo drugega, nego v naglici odstraniti ljudstvo, ki je prebivalo v vmesnih vaseh, kar ponoči, brez najpotrebnejše obleke, kar se je dalo urno so morali bežati in zdaj so pri nas.

Pa Rusini! V njihov dom je prihrumel Rus, jim požigal vasi, jemal živino. Kaj jim je bilo mogoče drugega, nego bežati, da si rešijo vsaj golo življenje. Tako so časih naši ljudje bežali trumoma pred Turki, dokler niso dobili varnega kraja in dobrih src. Vrnimo zdaj tem revežem, kar so dobri ljudje svoj čas izkazovali našim prednikom. Bog bo povrnil.

Oba jezika hrvaški ubeglih Dalmatincev, ki je pač nekoliko namešan z laščino, in rusinski sta nam sorodna, slovanska; z majhnim trudom se Slovenec lahko v prav kratkem času toliko navadi, da se vse potrebno razgovori. Naj ne bodo ti revni uskoki tujci pri nas! Delajo naj, obenem naj si pa tudi ogledajo naše kmečko gospodarstvo. Naprednejši smo od njih, mnogo se lahko nauče pri nas: snage, umnega gospodarstva, živinoreje, zadružništva, izobraževalnega dela. Na

vsak način se bo to po naših društvih moralo zopet začeti. Bilo bi lepo, ko bi društva, v krajih, kjer so nesrečni naši bratje, naročila kak dalmatinski hrvaški in kak rusinski list. Obema pravoslavnemu Dalmatincu in Rusinu bo prav, če se zblížata našemu življenju, in če ponese ta nazaj v svojo domovino vtis, da sta živela med nebotatim, toda globoko vernim in izobraženim, gospodarsko naprednim bratskim slovanskim narodom. To bo zlasti dobro za pravoslavne Dalmatince, ki so po svoji vzgoji splošno nezaupni in silno sami zase.

2. Svarili smo že pred groze in strahupolnimi čenčami, ki se zdaj kote na vseh koncih in krajih in razširjajo med ljudstvom. Dozdaj so se vse povesti o strašnih naših porazih, o uničenju naših polkov itd. izkazale kot neresnične. Koliko žen in mater je že jokalo za ubitimi možmi in sinovi, pa je prišlo nenadoma pismo, da je zdrav, ali samo nenevarno ranjen. To nas mora zmodriti. Korenine tem čenčam so raznovrstne: Strah ima sploh velike oči in vidj mnogo, česar ni. Obenem so pa prinovedanja nekaterih ranjenec zbegala ljudi. Tak junak nosi v svojih živcih, v svoji glavi, v vsem telesu vojsko, krvavo, peklensko šumno, strašno. Živci so mu vsj skrajno napieti in zato je tudi njegovo pripovedovanje temu primerno. Poslušaj ga, pa se ne zavedaš, da more on vedeti samo čisto majhen kosček velike vojne povesti; kar je pa morda slišal, je prenapeto, pridejano. Pa še nekaj! Tupatam se zdi, da je kdo, ki komaj čaka, da bi prišla kaka neugodna novica; če je le količkaj, kar se da na slabo obrniti, obrne in to raznaša med ljudmi. Po naši sodbi so razne lažnjive čenče delo takih škodljivcev. Naši ljudje jih poznajo; naj ne prezro, kar smo tu zapi-

sali in naj se jim na daleč ognejo; če pa morajo z njimi skupaj, naj jim zmižejo glavo, da se bodo tudi na ta način varovali kazati svoje nevarno mišljenje.

3. Varčnost! Gleda naj se na vsak vinar, in kar se le more, naj se prihrani, ter nese v domačo posojilnico; tudi manjše vsote. Lepo prosimo vse voditelje Čebelic, naj zlasti zdaj pridno delajo. Nobene nepotrebne reči ne v obleki, ne sicer! Naši možje in fantje često nimajo strehe; obleka se jim umaže, raztrga; pridejo dnevi, ko nimajo tople hrane. Mislimo nanje in se zdržimo tudi doma vsega, kar ni nujno potrebno. Moli, delaj, varčuj velja danes bolj, nego kdaj. Pritegaj si sam, da moreš podpreti reveža. Pri Bogu naložiti, v njegovo hranilnico, v požrtvovalni krščanski ljubezni nese največ!

4. Kmečke gospodinje, ki same nositi vse gospodarsko breme, kmetijske poučne knjige in spise na mizo! Kadar utegnate, pa berite in se učite. Gospodinjski tečaj in gospodinjske šole naj se zdaj izkažejo. Dekleta, ki so jih obiskala, naj s pridnim, večjim delom doma in s svetom in dejansko pomočjo drugod pokažejo svoje znanje in svojo ljubezen do kmeta in njegovega dela! Skrbimo vsi, da neukih ne bo presleparil lump, ki hoče izrabljati za svoj žep sedanji čas. Lump je, kdor izkuša izvabiti papirnat denar za manjšo vrednost, češ da bo ob veljavo; lump je, kdor trosi, da bo cena živini padla, in da je treba hitro prodati, kar se misli, lump vsak oderuh. Gospodinje držite skupaj in se ustavljajte takim sleparjem. — Po naši sodbi se bodo lahko po končanem večjem delu pričeli zopet gospodinjski tečaji, — morda z novembrom. Kjer je prilično, naj sa oglasijo pri deželnem odboru.

5. Podpore! Zdaj hodijo večinoma žene same po denar. Dvakrat na mesec. — ob delavnikih, — se izgubi silno mnogo dragocenega časa; marsikatera domala cel dan. Če se pa vozi, pa zapravi. Po nekaterih krajih so naši župani sami začeli tako-le: Listine jim prineso ženske in župan gre v davkarijo za celo občino; ljudje pa pri njem dobe denar prihodnjo nedeljo. Kjer županstva nočejo, se da morda narediti to po pomožnih odborih. Naši duhovniki so gotovo pripravljene za tako delo. Pomagajmo vsi, drug drugemu, in Bog bo blagoslovil naša dobra dela!

Sv. Oče Benedikt XV.

Papež in Avstrija.

Avstro - ogrski poslanik v Vatikanu, knez Schönburg-Hartenstein, je izročil dne 13. t. m. kot prvi izmed zastopnikov vevlasti papežu poverljivo pismo svoje vlade in je imel ta-le nagovor na papeža:

»Sv. Oče! Ker me je Njihovo Veličanstvo, cesar in kralj, moj prevzvišeni vladar, blagovolil milostno imenovati za izrednega poslanika in pooblaščenca, si štejem v visoko čast, da izročim cesarsko lastnoročno pismo, v katerem se me imenuje za poslanika. Izpolnjujoč posebni ukaz Njih Veličanstva, porabim to priliko, da izrazim Vaši Svetosti spoštovanja polno udanost mojega prevzvišenega gospoda ter veliko veselje, ki mu je napravila srečna izvolitev Vaše Svetosti za stolico sv. Petra. Otroška udanost do svete stolice in neomajna zvestoba do naše svete matere katoliške Cerkve, ki so znak dolgoletnega, slavepolnega vladanja Njih apostolskega Veličanstva, sta Vaši Svetosti že itak znani. Ne vedel bi na boljši način si zaslužiti visokega zaupanja, s katerim me je počastil moj vzvišeni vladar, nego da združim vse svoje delovanje v smoter, da ohranim in utrdim izvrstne odnose, ki tako srečno vladajo med sveto stolico in avstro - ogrsko vlado. Ponošen in srečen na izročeni mi nalog si upam prositi Vašo Svetost, da mi pomagate pri izpolnjevanju moje naloge in mi milostno podelite zaupanje kakor je to storil umrlí papež slavnega spomina. Vse moje prizadevanje bo, da se bom tega vrednega izkazal.«

Papež se je v svojem govoru pristrčno zahvalil za izražene čestitke in za vnovič doprinešene dokaze udanosti in zvestobe cesarja do svete stolice. Nato je zaprosil papež poslanika, da izroči svojemu vzvišenemu vladarju zagotovilo hvaležnosti. Nič ne more bolj odgovorjati želji papeža kot to, kar je označil poslanik kot za svojo najvažnejšo nalogo: Vedno ohraniti najboljši odnose med Vatikanom in Avstrijo. Veliko ljubezen in spoštovanje Pija X. za Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo smatra on kot dragoceno

dedščino, katero hoče skrbno varovati in ohraniti.

Nekaj črtic iz življenja sv. Očeta.

Kako odločnega značaja je sveti Oče, priča naslednje: Ko je bil sedanji papež star 12 let, je stopil nekega dne pred svojega očeta in mu poln resnosti dejal: »Oče, poslušaj, jaz hočem postati duhovnik«. Oče mu je odgovoril: »Poslušaj, o tem govoriti je še čas, pridno se uči in ko dobiš doktorski naslov, bova naprej o tem govorila«. Mladi Jakob je povedil glavo in ni z nobenim več o tem govoril. Čez osem let je dobil na univerzi v Genovi naslov doktorja. Ta dan je stopil zopet pred svojega očeta in mu ponovil ravno tiste besede, katere mu je rekel kot dvanajstletni mladenič pred osmimi leti. Oče je ugodil želji svojega sina in mladi doktor je šel v Rim pripravljat se za duhovski stan.

V Rimu so ga že kot mladeniča zelo spoštovali in ljubili. Živel je zelo preprosto in skoraj samotarsko. Njegova mati, katero je zelo ljubil, je bila pri njem. Prijatelji so ga radi obiskovali, ker je bil njegov pogovor duhovit. Zelo pa se je izogibal v družbi govoriti o politiki ali o vsakdanjih rečeh. Nekdaj je rekel nekemu znancu, ki je napeljal pogovor na vsakdanjost: »Prijatelj, ne pokvari mi teka in sebi ne prebave«.

Kar se tiče življenjskih razmer je novi papež zelo strog proti sebi. Zjutraj vstane že ob petih in nikdar ne gre pred polnočjo spat. V spolnjevanju svojih dolžnosti ne pozna nič ozirov do sebe. Nekega dne je bil bolan in je imel 38 stopinj vročine, pa se ni dal pregovoriti, da ne bi šel opraviti v neko vas blizu Bologne obljubljeni službe Božje.

Grobovi se odpirajo.

Sedaj, ko se bije boj do zadnje kaplje krvi za najlepše mesto Francije, za srce cele države, Pariz, nam uhajajo spomini nazaj v krvavo zgodovino mesta, katerega tla je močilo že toliko krvi kot morda ne nobeno drugo mesto na svetu. Mesto, bogato učenosti, umetnosti, lepote, pa tudi najostudnejše pregrehe. Spomini nam uhajajo nazaj v čas, ko je francosko ljudstvo pokopalo svoje kraljestvo, teptalo ustavo, morilo lastne brate: Za svobodo in pravico, kakor je vpila krviželjna, pijana družal.

Pri teh spominih se nam zdi, da se odpirajo davno pozabljeni francoski grobovi, in da vstajajo iz njih možje in žene, katerih nedolžno prelita kri je vpila do neba po maščevanju.

Francozje, ali jih vidite? Ali vam je še v spominu 4. avgust leta 1792.? Ta dan so se morali izprazniti po Franciji vsi samostani. Samo Uršulink je bilo nad 50.000 postavljenih na cesto, brez vseh sredstev, brez vsake pomoči,

izpostavljenih zasramovanju in zasmevanju in pobesnele množice.

In 10. avgust istega leta? Dan smrti francoskega kraljestva.

Zgodovinar Mathon de la Varenne nam opisuje grozovitosti tega dne tako-le:

Kralj Ljudevik XVI. je bil v narodni zbornici z vso svojo družino. Med tem je množica napadla kraljevi grad, pomorila straže, dvorjane in vse moške, kar jih je našla. Grad je postal last podivjane množice, ki je drvela najprvo v kuhinje in kleti. Mlad kuhar, ki ni mogel ubežati, je bil najprvo vržen v vreli krop, potem pa v razbeženo peč. Vse je grabila, kar je našla. V kletah so razbili sodove, izpili nad 10.000 steklenic vina, kar pa niso mogli izpiti, so razlili po tleh. Kradlo se je neverjetno. Krajinci je bila na potu v narodno zborovanje ukradena ura in denarnica. V gradu so vlomili v pisalne mize in omare kralja in kraljice. Vrednostne papirje, denar, drage kamenje in vse dragocenosti so odnesli. Dragoceno pohištvo, umetniške posode, ogledala in drugo so razbili.

Kar je bilo prej zgoraj, je bilo sedaj spodaj. Po marmornatih stopnicah, kjer je hodilo prej plemstvo in kraljeva družina, so se vlačili morilci, tatovi in vlačuge. Sedali so na prestol in zasmehovali kralja. Vlačuge so se vlačile po kraljičini postelji. Nekdo je igral poleg umorjenih trupel na gosli. Pohištvo so naložili v peči, zažgali in vrgli v peč 70 vjetih Švicarjev od kraljeve telesne straže. Njih pečeno meso so potem vživali. Igralec Gramont in neki Blanc sta jedla človeška srca; neki trgovec je skuhal človeško srce v špirtu.

Poznejši francoski cesar Napoleon je bil v tem času lajtnant v francoski armadi in priča dogodkov tega dne. Ko je bil odstavljen in je živel na otoku sv. Helene v pregnanstvu, je opisal grozovitosti tega dne tako-le: »Prišel sem na vrt kraljevega gradu. V nobeni svojih poznejših bitk nisem videl na enem kupu toliko mrtvih trupel kot tukaj. Bili so umorjeni kraljevi telesni stražniki. Videl sem, kar se ne da opisati, kar so počele na mrtvih truplih vajakov, vlačuge. Kamor sem stopil, povsod opustošenje, povsod grozovitosti. Na vseh obrazih ljudi, kar sem jih srečal, samo strast, samo sovraštvo. Vse vojake, ki so obležali ranjeni, je množica razsekala na drobne kosce. Kraljevi zdravnik, ki je zavezoval ranjenec, je bil razmesarjen na kosce...«

Ampak, Francozi, ta dan je bil samo uvod v še bolj krvave dni meseca septembra istega leta. Samo en dan, in že tako poln grozovitosti, je bil v krvavi zgodovini vašega bratomorstva, povzročena pod krinko svobode!

Ali se vam ne zdi, Francozi, da vstaja te dni pred vami podoba lepe, nedolžne, pa tako nesrečne hčerke zadnjega vašega kralja Ljudevita XVI. Očeta, mater, brata ste ji umorili, njo pa ste imeli zaprt v ječi, kjer je toliko pretrpela, da je z nohti prstov v zid

ječe udolbla tele besede: Marija Terezija je najbolj nesrečno bitje na svetu. Nobenega poročila ne more dobiti o svoji materi, ne more biti z njo združena, dasi je že tolikrat prosila za to. Da bi vsaj moja dobra mati, katero tako zelo ljubim, še živela, da bi mogla dobiti vsaj kakšno poročilo o nji! O, moj Bog, odpusti jim, ki so umorili moje stariše!

Da, Francija, grobovi tvoje zemlje se odpirajo. Iz njih vstajajo strahovi tvoje krvave zgodovine in zemlja požira tvoje sinove.

Kakor pred dobrimi sto leti, tako si tudi sedaj v imenu svobode pričela krvavi ples. V imenu svobode, v obrambo kraljevih morilcev Srbije!

Tudi grobovi naše zemlje sprejemajo v se mnogoštevilne vojake—junake. Toda ti legajo k počitku kot mučenci, padli v borbi proti laži—svobodi, padli za pravično stvar . . .

Tvoji sinovi — Francija — pa padajo kot žrtve brezboštva svojih očetov!

Ruski papeži.

Kakor znano je vrhovni poglavar ruske cerkve vsakokratni ruski car. Pred dobrimi 100 leti je sedela na ruskem prestolu carica Katarina II., ki je znana po svoji krvoločnosti in slavo-hlepnosti. Tudi ona se je smatrala za vrhovno poglavarico ruske cerkve. Kakšne so bile razmere v ruski cerkvi za časa carice Katarine II. opisuje v svojih spominih major Masson tako-le: Vzrok pokvarjenosti ruskega ljudstva je iskati v ruski cerkvi. Ne pridig, ne poduka in ne zgledov ni. Neke vrste spoved, ki pa se od katoliške zelo razločuje, je edino, kar spominja Rusa na njegove verske dolžnosti. Spovednik priporoča Rusom pri spovedi post, molitev litanij in prekriževanje pred svetimi podobami. To je edino, kar uči ruska cerkev svoje pristaše. V caričini palači ima včasih metropolit pridigo, ki pa ni družega kot hinavski slavospev na carico Katarino, ki po končani pridigi v zahvalo nadškofu roko poljubi. Razven 52 nedelj je obhajati Rusom še 63 praznikov, med katerimi jih je bilo 25 posvečenih carici Katarini in njeni rodbini. Pet teh praznikov je bilo posvečeno izključno carici Katarini. 21. aprila je obhajala vsa Rusija praznik caričinega rojstva, 21. junija praznik njenega nastopa na vlado, 22. septembra praznik njenega kronanja, 21. novembra praznik v spomin dne, ko so ji bile stavljene kože, 24. novembra praznik njenega godu. Na te praznike se je pel na caričinem dvoru Tedeum, potem pa so se vršili plesi in zabave. V mestih se je prebivalstvo valjalo v grehlih nečistosti in pijančevanju. Na deželi pa je ljudstvo stokalo pod jarmom veleposestnikov in graščakov,

O tedanji ruski duhovščini pravi gori omenjeni pisatelj: Nič ni na Ruskem bolj zaničevanega in zaničevanja vrednega kot duhovščina. Večidel ista ne zna ne pisati in ne čitati. Toda to ni najhujše. Njeno življenje je polno greha.

Sicer se nahajajo na Ruskem vzgojališča za duhovščino, toda ni ravno potreba, da bi moral vsak, ki hoče biti duhovnik, vzgojen biti v teh zavodih. Oče duhovnik pusti sinu faro in ta mora dobiti dovoljenje potom grajščaka pri škofu, kar navadno ni težko. Ako zna sin tako kot oče nekoliko čitati, moliti mašo in peti litanije, potem je mojster v svoji obrti. Navadno se drži v krčmi, kjer se napije in pretepava s kmeti, ki ga potem ko ga nabijejo, prosijo za blagoslov in mu poljubijo roko.

Take razmere je pustila v ruski cerkvi carica Katarina, ki se je hvalila pred vsem svetom, koliko je storila za izobrazbo ljudstva.

Katarina je umrla 17. novembra l. 1756 sledil ji je njen sin Pavel I.

Ta ruski car in obenem ruski papež je imel velik strah pred tujci. Tujci-katoličani so morali hoditi v cerkev v vrsti med ruskimi vojaki. Pred spovednicami so bile postavljene puščice, v katere je moral vsakdo, kdor je šel k spovedi, vreči listek, na katerega je napisal svoje ime in stanovanje. Od spovednika je dobil potem listek, brez katerega ni smel k mizi Gospodovi. Tak spovedni listek mu je služil tudi kot izkaz pri ruski policiji, da ni državi nevaren. Car Pavel je sicer pokazal s tem neko spoštovanje do katoliške cerkve, katero je pa hotel usužnjiti s takimi naredbami.

Ta ruski car-papež je imel krog sebe ljudi, ki so mu bili brezpogojno udani in se mu laskali. Odpodil pa je od sebe vse, ki niso brezpogojno njega ubogali. četudi so bili za domovino zaslužni. Med onimi, ki so padli v nemilost pri njemu, je bil tudi zaslužni, znameniti vojskovodja Suvorov. Nasprotno pa je napravil car Pavel svojega slugo, čerkeskega sužnja, Kutajsova za grofa in svojega zaupnika. Ko je Pavel potreboval feldmaršala Sovorova za vojsko, ga je prosil, da je prišel zopet nazaj v Peterburg.

Da ga v carjevem imenu pozdravi, je bil k Suvorovu poslan prej omenjeni Kutajsov. Suvorov, ki je bil plemenitega rodu in je zaničeval ljudi, ki so prišli pri carju v milost vsled svoje hinavščine, se je norčeval iz grofa takole: »Oprostite mi starcu, gospod grof, da sem pozabil iz katere plemenite rodbine ste. Najbrže ste si priborili grofovski naslov s kakšno slavno zmago.« — »Jaz nisem bil nikdar vojak, moj knez«, odgovori grof. — »Potem ste pa bili gotovo poslanik« — »Ne, knez« — »Morda minister?« — »Tudi ne.« — »Kaj pa, gospod grof?« — »Imel sem čast biti sluga Njega Veličanstva carja.« — »A, tako.« In Suvorov je poklical svojega slugo, kateremu je dejal: »Poglej, vsak dan ti ponavljam, ne pij in ne kradi, ti me pa nočeš ubogati. Poglej tegale go-

spoda. On je bil tudi sluga, ker pa ni bil pijanec in ni kradel, je postal grof in je okrašen z vsemi ruskimi redovi. Posnemaj ga!«

Take razmere so vladale na rusko-carskem-papeškem dvoru pred 100 leti, ko je divjala na Francoskem revolucija s svojo grozovitostjo.

Jeli sedaj boljše? Morda? Mnogo pa kaže, da je še precej gnilega. Vsekakor pa nimajo ti ljudje pravice govoriti, da se bijejo za svobodo slovanskih ljudstev in prostost njih cerkve.

Pod rimsko katoliško cerkvijo, pred katero zatemni rusko papeštvo, smo Slovani napredovali v kulturi in se čutili tako srečne v okviru avstrijske monarhije, da samo ljudje, prepognjeni francoskega brezverstva, morejo sanjati o sreči in prostosti pod ruskim papežem.

Povejnik našega tretjega vojnega zborra, general Emil Colerus pl. Geldern,

je vojaškemu poveljniku v Gradcu, generalnemu majorju pl. Mattanichu službeno naznanil, da je stal 3. armadni zbor med 26. in 31. avgustom v hudem boju. Tudi v drugi bitki pri Lvovu je preстал armadni zbor med napadnim postopanjem hude boje, a je nezlomljen in z najboljšo srčnostjo svojo nalogo izvajal. Kar so čete stori'e, se mora občudovati in je vredno pohvale v najvišji meri. — To uradno poročilo poveljuječega generala je pač najmerodajnejše, da se lažnjive govorice o stanju tega izvrstnega zborra ovržejo. Vojaške oblasti so časopisju naznanile, da bodo v bodoče proti povzročiteljem in razširjalcem neresničnih, zavitih govoric nastopile s tisto brezobzirno ostrostjo, ki jo zahtevajo sedanjí časi vojne.

Svetovna vojska.

Orožje naših armad na severu proti Rusom za nekaj časa počiva.

Nemške armade so pognale Ruše iz Prusije in jih sedaj zasledujejo v Rusko Poljski.

Srbi so se izpametovali in uvideli, da ni dobro se šaliti in poizkušati napade v naše ozemlje. Neše čete prodirajo za Srbi v srbsko ozemlje.

Na Francoskem se bijejo strašni boji za Pariz. Nad tri milijone nemških, francoskih in angleških vojakov si stoji že štirinajst dni nasproti v hudih bojih. Gre se za Pariz in z njim za

Francijo. Ti boji bodo odločilni za nadaljno vojsko. Francozom slaba prede.

Na Balkanu se nekaj jasni. Ne bo dolgo, ko bo tudi tam v plamenu.

V Indiji vstajajo Mohamedanci proti Angležem. Angležem dela to velike skrbi.

Na morju ni bilo bitk, pač pa je mnogo angleških ladij sedlo na mine in so se potopile.

AVSTRIJI PRIJAZNE DRŽAVE.

Nemčija. Državni zbor nameravajo sklicati sredi novembra. Rešiti mu bo vojne predloge in predloge o ojačenju nemške vojne mornarice.

Italija. Trdijo, da je želja laškega ljudstva, da ostane Italija ves čas izven vojnih zapletljajev in da se vojske ne udeležijo. — Ugleden laški list piše: Laško ministrstvo obstoji iz mož, ki vedo kaj je čast. Ti možje ne bodo prelomili zvestobe in napadli v kritičnem času, po 31letni zvezi z Avstrijo. Tisti, ki to žele, so hujskači in nezreli dečki. Italijanska vlada in ljudstvo ve, kaj mu nalaga čast. —

Graški listi poročajo: Italijanski vladi se mora priznati, da hoče resno ostati nevtralna in da se ne da preplašiti po kričanju republikancev, framasonov in socialnih demokratov, ki so popolnoma pod vplivom francoskega časopisja. Ker so ostala vsa sredstva brezuspešna, da bi vlada zavzela drugačno stališče, so poizkusili Avstriji sovražni ljudje s pouličnimi demonstracijami. Policija mora zdaj z vso silo delati, da se teh demonstracij na javnih trgih in ulicah v Rimu ubrani. Na korzu so 15. t. m. zvečer več časa demonstrirali. Oba avstrijska poslaništva je oblegala tolpa, ki je kričala: »Proč z Avstrijo!«, »Živela Francija in Rusija!« Ko je policija demonstrante razgnala, so šli k palači Farnese, kjer biva francoski poslanik. Republikanci so kričali: »Živela Francija!« in so prepevali revolucionarne pesmi. Poslali so celo h kralju, kakor poroča neki list, poslanca Bissolattija, ki mu je svetoval, da naj ne zamudi zdaj ugodne prilike. Socialisti so poslali v Bordo k franc. predsedniku sodruga Chieso, ki mu je izjavil zvestobo italijanske rdečkarije.

NEVTRALNE DRŽAVE.

Švedska. Državni zbor je sprejel brambno prelogo. Švedska hoče mir, a sposobna mora tudi biti, da brani svojo neodvisnost, tako se je povdarjalo.

Švica. Pripovedujejo, da je zahtevala Francija, predno je izbruhnila vojska, naj dovoli francoski armadi prehod čez švicarsko ozemlje blizu Bazela. Švica je to zahtevo brezpogojno odklonila in mobilizirala 31. julija, torej 24 ur prej, kakor Nemčija. Vodstvo švicarske armade je ukazalo zasesti vse prelaze v Jurah, ki meje na Francijo. Baterija je stala pri bateriji. Pod orožje je bilo pozvanih 350.000 mož, da odbijejo vsek napad Francije. Močna

švicarska armada in nje orožje je preprečilo vsak poizkus Francije, da bi marširala skozi Švico.

Španija. Na Španskem so duhovi razdeljeni. Katoliški časopisi so z Avstrijo in Nemčijo, konservativni, ki drže z vlado in iz juridičnega stališča nevtralnost povdarjajo, liberalni listi so pa navdušeni zagovorniki trojnega sporazuma. Radikalci pa vpijejo, da mora Španija kar udariti in sicer proti Nemčiji. Vlada se pa drži popolnoma nevtralnost in ne gane ne nikamor, ne na desno, ne na levo. Vladni list je pa dne 26. avgusta razložil stališče Španije. Španija je z Angleško, Francosko in Italijo domenjena, da ostane ob Sredozemskem morju vse tako, kakor je. Če bi se smelo kaj spremeniti, se morajo vse države skupaj domeniti. Ker se pa sedanja vojska tega vprašanja ne dotika, nima Španija v tej vojski ničesar iskati in je nevtralna.

BALKANSKE DRŽAVE.

Turčija. Turki zbirajo med Mohamedanci denar za svoje vojno brodovje. — Vojaškim oblastem je ukazano, da morajo streljati na vsak zrokoplov, ki bi letel čez turško ozemlje. — Med turškim prestolonaslednikom in vojnim ministrom je prišlo do prepira. Drug na drugega sta streljala in bila oba lahko ranjena. — Vsi vladni turški listi pišejo proti Angliji, Rusiji in Franciji. — V Turčiji se splošno sodi, da bodo diplomatske zveze z Rusijo v najkrajšem času prekinjene. Ruski poslanik se baje že pripravlja na odhod. — Turčija skuša porabiti ugodno priliko za se in se tudi otresti jerobstva evropskih velesil. Dosedaj je imela vsaka velesila v Turčiji svoje predpravice, tako da je bila država v državi. Podložniki tujih držav v Turčiji niso bili podložniki Turčije, ne podvrženi turškemu zakonu, niti davkov jim ni bilo treba plačevati. Te predpravice velesil so se imenovali »kapitulacija«. Turčija se skuša sedaj tega otresti.

Bolgarija bi dobila po Ruski objubi, ako bi podpirala Srbijo mesto Šetip in 300 kvadratnih metrov okolice. Bolgarski listi pišejo, da se o tem Rusija in Srbija norčujeta iz Bolgarije. — Bolgarija je za vojsko pripravljena. So pa v Bolgariji dve stranki, ena je za Avstrijo, druga proti. Se bo kmalu pokazalo, katera struja bo zmagala.

Grška. Grškemu brodovju je bilo ukazano, da prekine svoje vaje v Egejskem morju in se zbere v Solunu. — Grški zunanji minister je odstopil, njegove posle je prevzel ministrski predsednik.

Albanija. Avstro-Ogrska in Italija sta iz Drača odpoklicali svojega konzula. Sedaj ni v Draču več nobenega inozemskega uradnega zastopnika. Ostali so dragomani dotičnih konzulatov, da opravljajo posle, ki so potrebni za maloštevilne tuje državljane. Iz tega sledi, da nove albanske vlade ni priznala nobena velesila.

Pravijo, da carigrajski krogi niso za to, da bi albanski prestol zasedel sin

bivšega sultana Abdul Hamida. Kaže, da dela Essad paša na to, da bi sam zasedel albanski prestol. — V Draču se kažejo spori med pristaši Essad paše in njegovimi nasprotniki. Mnogo ljudi so aretirali.

Rumunija se je po zadnjih poročilih vendarle odločila, da bo stala na strani Avstrije in Nemčije. To bo mnogo pripomoglo do jasnosti na Balkanu.

AVSTRIJI SOVRAŽNE DRŽAVE.

Rusija. Ruska vojna poveljstva plačujejo ponekodi s pobotnicami, ki nosijo napis: Plačljivo iz vojne odškodnine, ki jo plačajo Nemci. To se pravi, da Rusi pijejo že na medvedovo kožo. — Ruski sinod t. j. vrhovna oblast ruske cerkve, je proglasil sveto vojsko proti Nemčiji in Avstriji.

Francija. Sedaj se gre za Pariz. Francozi so iz pomorskih mest spravili v Pariz več tisoč mornarjev, ki so vzeli seboj tudi veliko topov. Pariško okolico rušijo. Prebivalci iz okolice so morali vsi v Pariz in vzeti seboj vse svoje imetje, samo da Nemci ničesar ne dobe. Daleč na okrog pri Parizu so požgali vse gozdove, tako, da sovražnik nima prostora, kamor bi se skrtil pred francoskimi topovi. — Dosedanje izgube Francozov, odkar se bijejo z Nemci, so znašale nad 80.000 ljudi. — Francoske banke so poslane vse svoje zaloge zlata v London. — Pariški listi poročajo, da je dosedaj 200.000 Afrikancev na francoskem bojišču.

Srbija. Srbi priznavajo, da znašajo doslej njih izgube 25.000 mož mrtvih in ranjenih. Sedaj je prišel v deželo še drug nov sovražnik: lakota. Srbska vlada je stopila v dogovor z nekaterimi grškimi trgovci v Bolgariji, da bi si zagotovila dobave. Bolgarija je pa zabranila izvoz, četudi je ruska vlada v prilogi Srbiji posredovala. Splošna stiska je tem večja, ker so vsi večji kraji prenapolnjeni. Po deželi se razširjata kolera in griža.

DRŽAVE V DRUGIH DELIH SVETA.

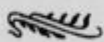
Japonska. Dva japonska zrakoplova sta bombardirala brezžično postajo in vojašnico v Čingtavu. En zrakoplov so Nemci zadeli. — Japonska je zagotovila Angliji pomoč pod sledečimi pogoji: 1. Japonci se smejo prosto naseljevati v angleških kolonijah ob Tihem oceanu. 2. Anglija dá Japonski 200 milijonov dolarjev posojila. 3. Japonska ima prosto roko na Kitajskem. Anglija je ta grenka zdravila požrla. — V Kiaučavu se boré proti Nemcem Japonci, Angleži in Francozi. — Japonska je že meseca julija naročila 400 zrakoplovov v Nemčiji, ki jih pa še ni dobila. To kaže, da je Japonska vojsko že davno duhala.

Amerika. Predsednik Wilson namerava posredovati za mir med vojskujočimi se državami. — Prvi poskus mirovnega posredovanja se je ponesrečil. Predsednik bo poskusil v kratkem še enkrat. Med predsednikom Wilsonom in med generalom Kozanzom, ki stoji na čelu mehikanske repu-

blike, je prišlo do zelo napetega razmerja. Zadnje dni so Amerikanci poslali veliko vojakov na mehikansko mejo. Vojska se tudi v Ameriki zelo pozna. Zveze so deloma zaprte, izvoz Amerike v tuje kraje vedno bolj peša in brezposelnost je vedno hujša. — Kanada drži z Angleži in avstro-ogrski konzul poroča, da odpuščajo Kanadčani od dela avstrijske delavce samo zato, ker so Avstrijci.

Afrika. V Maroku je izbruhnila proti Francozom revolucija. — V vzhodni in južni Afriki se vrše boji med Nemci in Angleži. Južna Afrika je na strani Angležev.

Indija proti Angležem. V Indiji je vstaja. Dejstvo je, da je turški sultan kot glavlar vseh Mohamedancev (kalif) iz nasprotstva do Angležev posegel vmes in da je turški vojni minister Enver paša organiziral vstajo v Indiji in poslal tja doli več turških podpihovalcev. Mohamedanci v Indiji so silno bojevit rod, ki more prevreči celo angleško svetovno gospodstvo, ki ima izvor samo v bogastvu, katero vleče Anglija iz Indije. Indija je bila vedno ona ranljiva točka in slabost, ki je delala in še dela Angležem sivo glavo. Anglija si pomaga v tej nevarnosti kakor si pač more. Prepovedala je strogo vsak uvoz orožja v Indijo in vsled tega je mogoče, da je domače ljudstvo nasproti angleškim četam popolnoma brez moči. Milijoni in milijoni ljudi imajo nasproti angleškimi vojakom vezane roke. Vstaja bi se posrečila torej samo v tem slučaju, če bi se angleško - indijske čete same spuntale. Zato pa pošiljajo Angleži indijske čete na Francosko. Ne zato, da bi Franciji pomagale, pač pa zato, da se Angleži znebe nevarnosti, da bi se te čete pridružile upornikom. Sicer pa bodo pomagale te čete v Franciji polniti samo lazarete, ker niso navajene niti na vojne štrapace, niti ne morejo prenesti mrzle francoske zime. Angležem dela vsa ta stvar velike skrbi.

0 dogodkih na bojiščih.

PROTI SRBOM!

Avstrija—Srbija.

Ponedeljek, 14. sept. 1914.

Srbske čete, ki so prekoračile Savo in bile vržene nazaj, kakor smo poročali prejšnji teden, sta vodila srbski prestolonaslednik Aleksander in znani vojvoda Putnik.

Torek, 15. sept. 1914.

Vpadi Srbov so se pričeli v Slavonijo v ponedeljek prejšnjega tedna. Kljub uničujočemu porazu Srbov pri Mitrovici so upade nadaljevali v torek. V teh bojih so iz Petrovaradina na pomoč došle čete izvojevale sijajno zmago. V teku dveh dni je bilo več kot 2000 Srbov prepeljanih na Ogrsko. — Belgrad se neprestano bombardira,

ker so Srbi proti ljudskemu pravu bombardirali otvorena mesta Mitrovico in Zemun. Naše topništvo bombardira z velikim uspehom Bolgrad, ki se deloma nahaja v plamenu. Srbske čete, močne eno divizijo, so prekoračile Savo pri Grabovcu in udrle v naše ozemlje. Naše čuječe čete so bile takoj na svojem prostoru in so pričele boj s sovražnikom. Boji, ki so se vršili med Grabovcem in Hrtkovci, vršili so se 10. t. m. celo popoldne do noči. V teku popold. so dobili naši pomoč. Drugi dan so se vršili boji naših čet s Srbi, ki so prodirali od Kupinovega, Hrtkovca, Stare Pazove in Rume. Naše čete so dosegle nad sovražnikom lepe uspehe, in brez dvoma je, da bo sovražnik poražen. — Iz Zagreba prinašajo listi dopise očitveca o bojih pri Belgradu, ki poroča sledeče: Naše bombardiranje iz Zemuna je bilo silno. Težki obrežni topovi, ki se nahajajo na betoniranih tleh in so tako skriti, da jih sovražnik ne more opaziti, so neprestano streljali na Belgrad, kjer se je vnelo skladišče bencina in pokrivalo s svojim dimom mesto. Monitorji so se izborno obnesli. V mestu Zemun so od časa do časa padali šrapneli, ki pa niso povzročili veliko škode. Ljudje so prvotno govorili, da imamo 1300 ranjencev, a pokazalo se je pa, da jih imamo samo 300, in to zaradi tega, ker smo zasedli otok Ciganija, ki leži ob izlivu Save v Donavo. Ta otok, ki je gosto zaraščen, so že ponoči zasedli četaši in obesili na vrbe toliko bomb, da je neki ranjeni častnik rekel, da ni nobeno božično drevo tako bogato obloženo z darovi. Prepričali smo se, da otok ni podminiran, zato smo odposlali takoj prednje straže na rekognosciranje. Skoro nam je bilo naznanjeno, da se je sovražnik utaboril na zunanji, proti Belgradu utrjeni strani otoka. Sovražnik je streljal na nas s topovi iz Belgrada, med tem ko so četaši streljali med vejevje. Nastalo je peklensko prasketanje, ker so pričele, zadete od krogelj, eksplodirati bombe. To nam je napravilo nekaj škode. Končno smo otok popolnoma zasedli in posadko deloma pobili, deloma zajeli. Ker so Srbi neprestano streljali na Zemun, zato je vojaško poveljstvo svetovalo, naj gremo iz mesta. Civilno prebivalstvo se je odpeljalo z železnico proti Slankamenu ali pa Vukovarju. Iz železnice smo opazili v mraku iz Dobanovcev dva boja; enega na desni v Surčinu, drugega na levi pri Pančovi.

Sreda, 16. sept. 1914.

Uradno se naznanja: Srbske moči, ki so odšle čez Savo, so bile povsodi vržene nazaj. V Sremu in Banatu ni nobenega sovražnika več.

Četrtek, 17. sept. 1914.

Naše čete, ki so pred nekaj dnevi prekoračile Drino in šle v Srbijo, gredo proti Valjevu. Pri našem prehodu čez Drino so imeli Srbi grozne izgube. Drina je bila polna pobitih Srbov.

Petek, 18. sept. 1914.

Naše čete zasledujejo bežečega sovražnika. Naše čete zaplenjujejo vedno mnogo srbskega vojnega materiala. Napadi naših čet v Srbiji napredujejo.

Drugo poročilo se glasi: Naše čete, ki so udrle iz Zemuna, so osvojile Valjevo in prodirajo proti Kragujevcu. Srbi so imeli velike izgube.

PROTI RUSOM!

Avstrija—Rusija.

Torek, 15. sept. 1914.

Prihod naših čet na nove pozicije se je izvršil v polnem redu, ker je sovražnik izmučen. Naše čete imajo zavezo, da so dosegle uspehe, ker vodijo seboj 10.000 vjetih Rusov in 80 ruskih topov. Volitev novih pozicij se je izvršila iz vojaških ozirnov. Naše čete se že nahajajo v teh pozicijah. Kljub slabemu vremenu prešinja našo armado izboren duh. Armadi generalov Dankla in Auffenberga sta v polnem redu. — Vojni poročevalec poroča, da vlada v naši, nikjer poraženi armadi nezlomljiv pogum. Ureditev čet se je izvršila popolnoma po načrtu. Vsled velikanske ruske premoči ni bilo mogoče izkoristiti velikega uspeha pri Lvovu in Grodeku, ker je naše obsežno severno krilo, ki je imelo izpočetka velike izgube, pri Ravaruski vsled vpada močnih ruskih sil prišlo na mrtvo točko in ker je sovražnik pošiljal proti Danklovi armadi vedno več čet. Tudi je bila ogrožena zveza Auffenbergove armade z ozadjem. Ker so tako ruske, kakor naše čete potrebne počitka, bo nastopil najbrže odmor. Položaj nikakor ni vznemirljiv, ker je naša moč večja kot ruska. — Boji so se prekinili. Mi smo imeli proti sebi vso rusko glavno moč. Naše čete so se na celji bojni črti umaknile in se zbrale na ozemlju, ki nudi za obrambo najugodnejše pogoje. V zadnjih tritedenskih bojih so naši vjeli veliko število Rusov in zaplenili pov. Rusi so v stanu postaviti na bojišče na mesto vsake poražene divizije novo divizijo, kljub temu ni povoda, da bi zgubili pogum, posebno ker so ruske zgube velikanske in ker se nahajajo naše čete sedaj v poziciji, ob kateri se mora zlomiti ruska premoč. — Vojni poročevalec dunajskega časopisa poroča iz glavnega stana: Zbiranje naših čet se je izvršilo v zelo utrujenem ozemlju Galicije. Skrajno izmučen sovražnik jih pri tem ni nadlegoval. Naše čete prešinja izboren duh, ker vedo, zakaj se je to izvršilo. — Vojni dopisnik graškega časopisa poroča, da znaša ruska premoč veliko divizij. Nadaljnega razvoja bojev lahko pričakujemo mirno. — Vojni poročevalec delavskega časopisa na Dunaju poroča, da je treba sedanji položaj presojati s stališča, da so se naše čete pravočasno zbrale na izredno močnih odbijalnih pozicijah. Mi smo bili že na tem, da prederemo levo krilo armade ruskega generala Ivanova. Splošen položaj nikakor ni vznemirljiv.

Sreda, 16. sept. 1914.

Orožje počiva. Tri tedne so se naše čete skoro neprestano borile proti veliki ruski premoči. Sedaj so se zbrale na ugodnih mestih, da se pripravijo za nadaljnje boje. Tudi armadi generala Dankla in Auffenberga sta se sedaj združili z glavno armado. — Uradno poročilo pravi: Iz izkazov vodilne oblasti izhaja, da je bilo dosedaj v notranjost monarhije prepelanih 41.000 Rusov in 8000 Srbov. V bojih smo doslej osvojili nad 300 poljskih topov.

Nedelja, 20. sept. 1914.

Vrši se novo zbiranje naših čet. Neka ruska divizija je 17. t. m. poizkusila napad. Bila je odbita.

Nemčija—Rusija.

Ponedeljek, 14. sept. 1914.

V vzhodni Pruski je položaj izbornen. Ruska armada se umika. Dosedaj so Nemci zafeli najmanj 15 topov in 20.000 do 30.000 vjetnikov.

Torek, 15. sept. 1914.

Veliki generalni štab poroča: General pl. Hindenburg brzobjavlja cesarju Viljemu: Ruske vilnske armade, 2., 3., 4. in 20. armadni zbori, tretja in četrta rezervna divizija in pet kavalerijskih divizij je bilo v bitki ob mazurskih jezerih in v nadaljnjem zasledovanju popolnoma poraženih. Grodenska rezervna armada, 12. armadni zbor in delj tretjega sibirskega armadnega zbora so v posebni bitki pri Lycku zelo trpeli. Sovražnik ima velike zgube mrtvih in ranjenih. Število vjetnikov je vedno večje, vojni plen izreden. Bojna črta armade je dolga nad 100 km, naše čete so napravile velikanske marše, deloma 150 km v štirih dneh. O bojih, ki so se odigrali na celi črti, še ne morem v polnem obsegu poročati. Nekateri naši oddelki so bili v hudih bojih, kljub temu so naše zgube majhne. Nemška armada je bila na celi črti zmagovita proti trdovratno se borečemu sovražniku, ki je moral končno bežati. Armada je ponosna na to, da se je v njenih vrstah boril in krvavel cesarski princ. — Veliki generalni štab poroča dalje: Na vzhodnem bojišču napreduje uničevanje ruske prve armade. Nemške zgube so razmeroma majhne. Hindenburgova armada je z močnimi silami že prekoračila mejo. Gubernija Suwalki je postavljena pod nemško upravo.

Sreda, 16. sept. 1914.

Na bojišču se Hindenburgova armada, po zaključenem zasledovanju sovražnika, urejuje.

Sobota, 19. sept. 1914.

Nemška armada nadaljuje prodiranje v guberniji Suwalki. Nekateri oddelki gredo proti trdnjavi Osovec, ki je ruska ob reki Bohe in leži 30 km od vzhodne pruske meje.

PROTI FRANCOZOMI**Nemčija, Avstrija — Francija, Anglija, Belgija.**

Sreda, 16. sept. 1914.

Bitka med Parizom in Vogezi poteka v korist Nemčije. — Glavni armadni stan je včeraj poročal: Boj, ki se je zadnja dva dneva vršil na desnem krilu zapadne armade, se je danes razširil tudi na vzhod, na armade do Verduna, ki imajo stik z zapadnimi četami. Na nekaterih mestih razsežnega bojnega polja je bilo doslej zaznamovati delne uspehe nemških čet, v ostalem pa je bitka še neodločena.

Ponedeljek, 14. sept. 1914.

Boji vzhodno od Pariza se neprenehoma nadaljujejo na 250 km dolgi črti. Na obeh straneh je okoli poldrugi milijon vojakov. Boj je strašno resen in Francozi branijo vsako ped zemlje do zadnje kapljice krvi.

V Belgiji so včeraj nemške čete vrgle tri belgijske divizije, ki so udrle iz Antwerpna, nazaj.

Torek, 15. sept. 1914.

Francoski napadi pred Parizom na nemške čete so se ponesrečili z mnogimi krvavimi žrtvami.

Petek, 15. sept. 1914.

Odločitev v velikanski bitki med Parizom in Verdunom, ki traja že enajsti dan, še vedno ni padla, pač pa zavzema vedno ožji obseg. Boji med nemškimi in združenimi francosko-angleškimi četami postajajo vedno ljutejši in trdovratnejši. Posebno hudi boji se bijejo pri utrdbah južno od Verduna in pri Nanciju. Francozi napenjajo vse sile, da bi tu zadržali Nemce. Splošno se sodi, da je dosedaj položaj za nemško armado ugoden.

Generalni štab poroča: V bitki med rekama Oise in Maas še vedno ni padla končna odločitev, vendar pa kažejo gotovi znaki na to, da je odporna sila sovražnika prjčela ponehavati. Francozi so poizkusili predreti skrajno nemško desno krilo, pa se je ta poizkus brez posebne napora naših čet ponesrečil. Središče nemške armade pridobiva počasi pa gotovo tla. Izpadi iz Verduna na desnem bregu reke Maas so bili z lahkoto odbiti.

Sobota, 19. sept. 1914.

13. in 4. francoski armadni zbor ter delj neke nadaljnje divizije so bili včeraj južno od Nojona odločno poraženi in so izgubili več baterij. Sovražni napadi na razne postojanke v bojni črti so se krvavo izjalovili. Enako je bil odbit napad francoskih alpskih lovcev v Vogezi. Pri zavzetju Chateau Brimonta (Šato Brimonta) pri Rheimsu je bilo vjetih 2500 Francozov. Na celi bojni črti je bilo vjetih veliko sovražnikov in topov.

Sodi se, da je splošni položaj za nemško armado zelo ugoden.

Nedelja, 20. sept. 1914.

Uradna poročila francoskega generalnega štaba kažejo vedno manj upanja na zmago. V Parizu so razširjene grozne vesti o zadnjih bojih. Pravi, da pokrivajo cele vrste mrtvih in težko ranjenih vojakov bojno polje. V dokaz tega vozijo vlaki nepresano številne ranjence v mesto. Ranjenci pripovedujejo grozne podrobnosti iz bojev. Nemške čete so baje stale ponekod za šest čevljev visokimi barikadami, ki so jih napravile iz mrtvih trupel in so to kritje uporabile za napad. Francozi so se trdovratno branili. 7600 mrtvih pokriva bojno polje.

NA MORJU.**Nemčija—Anglija.**

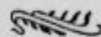
Križarka »Karlsruhe« je potopila angleški parnik »Hovescastle«. — Dne 13. t. m. dopoldne je bila mala nemška križarica »Hela« vsled torpednega strela iz sovražnikovega podmorskega čolna potopljena. Skoro čela posadka je bila rešena. — Neka nemška križarica je potopila angleško križarko »Glasgow«. — Angleška šolska ladja »Fiegard II.« se je ob viharju potopila. — Angleški parnik »Imperialist« je zadel ob mino in se potopil. Epaka usoda je zadel tudi parnik »Revigo«.

Avstrija—Francija—Črnogora.

Avstrijske bojne ladje so blokirale črnogorsko obrežje. V Baru je vladala tišina. Nobena ladja ni mogla iz pristanišča, nobena notri. Ko pa se je prikazala mnogoštevilna francoska mornarica, so se umaknile avstrijske vojne ladje v severni smeri. Parnik paroplovne družbe »Adria«, »Bathovya«, ki je plul iz Havra proti Reki, se je v bližini pristanišča Ligo potopil. Najnovejše vesti trdijo, da so parnik potopili Angleži in da je moštvo v angleškem vjetništvu.

Japonska.

Pri blokadi Čingtava je presenetil japonsko torpedno brodogradnik velik morski vihar. Brodogradnik se je potopilo. Dva torpedna lovca so topovi iz nemških utrdb razstrelili.

Dom in svet.

Cesar pri ranjenih. Cesar se je peljal dne 19. t. m. dopoldne iz grada v Schönbrunn v palačo v Augarten, v kateri je prirejena rezervna bolnišnica Rdečega križa, da obišče ranjence. Ob glavnem vходу so cesarja pozdravili: nadvojvodinji Marija Jožefa in Čita, nadvojvoda Maks in zdravniki-voditelji lazareta. Na dolgi vožnji so cesarja kljub dežju navdušeno pozdravljale neštete množice, ki so se bile zbrale po ulicah. Cesar je ostal nad celo uro v bolnišnici ter je skoro vsakega ranjenca vprašal, kje je dobil rano in kako je ranjen. Na vožnji nazaj so cesarja ne-

štete množice zopet navdušeno pozdravljale. Med ranjenci, katere je cesar obiskal je tudi več Slovencev.

Naši naročniki so gotovo z zanimanjem prebirali različne povesti, ki jih je tekom let prinašal naš list. Bile so to veseli in žalostne povesti. Tako n. pr. povest o vojski, ki jo je bojeval cesar Napoleon z Rusi, dalje o »Črni ženi«, o »Salomonovih rudnikih« itd. Marsikdo se je opravičeno vprašal: ali ja pa bilo to vse, kar beremo, res, ali ni samo izmišljotina? Prijatelji, vzemite danes en sam časopis v roke. Ali ne kaže en sam dan sedanje vojske več junaštev, več bolesti in več grozot, kot jih je popisanih v sto povestih. Ali ni sedaj ves svet en sam velik oder, na katerem se odigrava žaloigra kot se ni še na nobenem. Kje bi se našlo pero, ki bi moglo popisati vse to! Kakšna povest bi bila to, ako bi se mogli v nji napisati vsi dogodki enega samega dneva iz te samo par mesecev trajajoče vojske? In kako bi se imenovala lahko ta povest? O, je mnogo naslovov, ki bi jih lahko dali. N. pr. »Maščevanje za umor«. »Pohlepnost«. »Boj med vero in nevero«. »Krvavi ples«. Rekli bi ji tudi lahko: »Prvi sadovi framasonstva«. V kri namaka zgodovina te dni svoje pero, ko se pripravlja, da začne pisati povest, kakoršne pisati ji še ni bilo dano. Zgodovina pa je učiteljica narodov!

Tudi po deže'i imamo priliko občudovati vsak dan junaštva premaganj, požrtvovalnosti, prenašanja težav itd. Tudi o tem bo pisala zgodovina. Slovenskih fantov vojakov, slovenskih žen in deklet in slovenskih domov ne sme prezreti.

Lepe noči smo imeli sedaj. Zvezda pri zvezdi se je bliščala na nočnem nebu. Take noči so tudi na našem severu, kjer se bijejo naši vojaki. Koliko večerov nosijo te zvezde pozdrave od nas tja gori in od tam k nam. Koliko vročih molitev se pošilja večer za večerom proti nebu, da bi bilo malo zvezd naših fantov utrjenih!

Dan pa prinesê zopet nove skrbi in nove boje doma in v vojski. Poštni seli in pismoñoši niso bili še nikdar tako željno pričakovani kot sedaj. Pa pride pismo. Oh, pa je že tako staro. Tri tedne ali štirinajst dni je navadno od tega ali vojak pisal. Bog ve, kaj se je med tem časom že z njim zgodilo? Če pa ni pisma, so pa nove skrbi, zakaj ne piše. Dnevno delo na polju prežene za nekaj časa te skrbi. Sedaj se spravlja krompir, ki je dobro narodil. Hvala Bogu!

Sarajevski morilci, kolikokrat nam pridejo sedaj na misel. Vemo pa, da bi, četudi bi ne bilo umora v Sarajevu, kmalu počilo. Saj vidimo sedaj in je dokazov dovolj, koliko časa so se sovražniki pripravljali, da nas napadejo. Strel v Sarajevem je bil samo signal. Alarm je bil, ki je vzbudil stotisoč drugih streliv. Kri, ki je tekla v Sarajevem, je rodila potoke krvi, ki se preliva sedaj. Sedaj vidite tisti, ki vam je bil umor v Sarajevem samo majhen dogodek, kaj

je rodilo to zločinstvo. Ali spoznate sedaj, da bi bila Avstrija, če tudi ne bi zahtevala od Srbov zadoščanja za umor, napadena prej ali slej, ker je bilo tako sklenjeno in pripravljeno.

Ferdinandova vojska je to po vsej pravici. Tako naj jo imenuje zgodovina. Tisoči naših mučnikov obdajajo sedaj Ferdinanda in Zofijo. Tisti, ki so ju ljubili in spoštovali. »Za Ferdinanda in Zofijo,« tako kličejo naši fantje, ko hite v boj. Za resnico in pravico proti temi in laži.

Sejali so tudi pri nas nekateri ljudje zmote laži. Krivico so širili in za svobodo so se borili z lažmi in obrekovanji. Še ko je že padla prva žrtev framasonstva, so nosili na papirju svoja lažnjiva in obrekljiva semena. Toda

Orali niso domače naše zemlje. Poznali niso naših ljudi, zato ne bodo

Želi. Sedaj žanje smrt, kar je nji zapisanega. Vrnilo pa se bo mnogo naših, ki zro sedaj smrti neustrašeno v oči. Prinesli bodo seboj mnogo poguma in doma se bo nadaljevala.

Sveta vojska proti vsemu, kar je lažnjivega, kar je brezverskega, tujega in živečega samo za razdiranje.

Za Boga in domovino, pa cesarja našega! To bo sedaj odmevalo še bolj navdušeno iz slovenskih src. To seme sejmo že sedaj v srca tistih malih, ki pričena šolo v tem času, v letu velike, svetovne vojske.

Lepši časi bodo prišli brez dvoma. Pot do njih gre sedaj skozi trpljenje sedanjih dni. V tem trpljenju pa se rodeva novi, veliki čas. Lepši čas za naš narod, lepši za njega ljudstvo. V to zapujamo!

Premeščeni so bili en. kaplani: Anton Komljanec iz Škocijana pri Mokronogu za prefekta v zavod sv. Stanislava; J. Fatur iz Sv. Križa pri Kostanjevič v Radovljico; Jožef Klopčič iz Trebelnega pri Mokronogu v Kamnik; Fr. Nastran iz Borovnice na Trebelno; Matija Noč iz Horjula v Borovnico; Jernej Kovič iz Šmartnega pri Litiji za župnega upravitelja na Polšnik; Franc Golob iz Moravč v Škocijan pri Mokronogu; Matej Vilfan iz Cerknice v Sodražico; Jožef Muren iz Sostra v Košano. — Nameščen je bil semeniški duhovnik Janez Burnik za kaplana pri Sv. Križu pri Kostanjevič.

Sin načelnika našega generalnega štaba padel na bojišču. V bojih pri Ravaruskij je padel poročnik dragonskega polka št. 15 Herbert baron Konrad pl. Hötendorf, sin načelnika našega generalnega štaba.

Don Bosko. V Vatikanu se je prvič obravnavalo vprašanje za proglašitev blaženim ustanovitelja salezijanske družbe častitljivega Don Boska.

Dvanajst ran je dobil v boju z Rusi slovenski vojak Ivan Jankovič, doma iz Črnevasi pri Ljubljani. Prepeljali so ga v Ljubljano. Pravi, da ko ozdravi, pojde spet nad Ruse.

17krat je bil ranjen neki vojak, ki se nahaja sedaj v neki graški bolnišnici. Ko je bil 15 krat zadet se je še bo-

jeval, pri zadnjih dveh kroglah je postal šele nesposoben za boj.

Prosi se srajc. Za ranjence v bolnicah se rabi veliko število srajc. Kdor more, naj pošlje na naslov Alojzije-višče, Ljubljana, Poljanska cesta št. 4.

Rane naših ranjencev se zelo hitro zdravijo. V neki bolnišnici je ležal ranjeni stotnik, ki mu je krogla predrle cel život. Stotnik je bil v bolnišnici oc nedelje do naslednje sobote in je že odšel zopet na bojišče. Celotni strelji v možgane niso vedno smrtni.

Naši krajski fantje so se v bojih z Rusi postavili tako, kot se je od njih pričakovalo. Pešpolk št. 17. je bil že trikrat v ognju in sicer pri Krasnem in dvakrat pri Grodeku. Pri Grodeku je k zmagi avstrijskega orožja pripomogla v prvi vrsti nepopisna hrabrost slovenskih vojakov.

Neusmiljenost. Kako neusmiljeno postopajo nekateri hišni gospodarji s strankami, ki stanujejo v njih hišah, kaže sledči dogodek iz Budimpešte. Poročevalec nekega dunajskega časopisa je našel v gozdu blizu mesta celo družino na prostem z vso hišno opravo. Na zemlji je sedela bolna žena s svojimi lačnimi otroci. Na drevesu pa je bil pritrjen napis: Oče se bojuje že šest tednov za domovino, žena in otroci pa so bili izgnani iz stanovanja in morajo stradati. — Dobro bi bilo, da bi država naložila takim gospodarjem posebni vojni davek. Saj se vendar naši vojaki bijejo za ohranitev premoženja vseh državljanov. Tudi iz drugih mest se poroča o neusmiljenosti nekaterih hišnih gospodarjev. Da, kapitalizem je povsod enak. Krut v miru in v vojski!

Zadnji košček kruha. Naši slovenski vojaki so polni hvale o prijaznosti in postrežljivosti ljudstva v severnih krajih, kjer so se bojevali. Neki vojak nam je pravil: Po dvadnevem boju smo prišli vsi utrujeni in lačni v neko vas. Stopil sem s tovarišem v hišo in prosil jesti. Gospodinja nama je prinesla pol hleba kruha, ga položila pred naju na mizo in dejala: »Zadnji je, nimamo več, vse smo razdali. Ampak za vojaka damo tudi zadnje kar imamo.« S tovarišem sva pomišljala, ali bi ga vzela ali ne. Na opetovano prigovarjanje od strani domačih sva se ga lotila in dobro nama je teknil, ker je bil dan z dobrim srcem.

Prej in sedaj. Kako natančno so v mirnem času popisovali časopisi vsak najmanjši dogodek, ki se je pripetil kje. Vsak pretep fantov, vsaka najmanjša nesreča, ogenj, stvari izpred sodišč, če se je zrakoplovec ponesrečil; vse, vse se je do pičice popisalo. Veliki dunajski časopisi so prinašali o balih in veselich cele strani dolga poročila. Vsaka obleka gospe in gospodične je bila natančno do zadnjega knofa popisana. Sedaj pa ni več časa za take stvari. Če primemo sedaj časopis v roke, je kakor bi bile vse strani popisane s krvjo. Samo vojska, vojska! Boji, pripovedovanje ranjencev, načrti o nadaljnjih bojih, to je sedaj vsakdanja

hrana časopisov. Ostudni napadi so izostali. Prav bilo, da bi jih nikdar ne bilo. Zelimo, da se omeje tudi po vojski. Vojska je najboljši pridigar! Mnoge bo učila moliti, mnogim bo odprla oči, da svobodomiselstvo in gonja proti cerkvi in duhovnikom, ki se je gojila od nekaterih strani tudi pri nas zelo skrbno, v velikih in resnih časih prav nič ne pomaga. Mnogi bodo molili sedaj starega Boga svojih nedolžnih otroških let. Bog daj!

Francozi molijo. V nedeljo dne 12. sept. so v cerkvi Notre-Dame v Parizu molili za srečen izid vojske. Pobožnosti se je do 30.000 oseb udeležilo. Trgi in ceste okoli cerkve so bili polni ljudi. V cerkev so prišli vsi poslanci, generalni svetniki, častniki in uradniki, ki bivajo v Parizu. Med procesijo so nosili relikvije Turkosi. Po procesiji je podelil kardinal Amette apostolski blagoslov. Parižani so klicali: Sveta Genovefa, varuj nas! Podeli nam zmago. Cerkev so sploh prenapolnjene. Tempelj prej vsemogočne framaonske lože je zastražen, ker se boje napadov nanj. — Neki laški list opisuje službo božjo v pariški katedrali Notre-Dame za zmago francoskega orožja. Ze na vse rano je drvela nepregledna množica proti stolnici, gospe v mnogih slučajih v žalni obleki. Ko je v katedrali zaoril resni spev: Bog zmag, Bog dobrotljivosti, čuvaj Francijo! — je vse ljudstvo v cerkvi in okrog nje spremljalo to veličastno himno. Ko se je na vratih prikazal beli kip Device Orleanske, ovit z zgodovinsko zastavo, je začela množica navdušeno klicati in ponavljati prošnjo: »Osvoboditeljica domovine, reši nas!« Potem je petje utihnilo in na glavnem vhodu se je prikazal s svojim spremstvom kardinal Amette, ki je imel cerkven govor. Izvajal je, kako so človeške vrline nerazdružljive od vere. Poveljeval je hrabrost, disciplino in požrtvovalnost živih, proslavljal je umrle ter jih priporočal božji milosti. Prosil je poguma in moči, da bo mogoče prenašati vse skušnje in vse trpljenje. Končno je povabil ljudstvo, da hvali Gospoda, ki naklanja vojskam zmage.

V večer suomin padlih vojakov »Slovenec« piše: Ali ni naša dolžnost, imena tistih, ki so žrtvovali svoje življenje za cesaria in državo, zapustiti tudi potomcem? V mestih bodo postavljali bronaste spomenike vojskovedjem, pesniki in slikarji bodo jim poklanjali svojo umetnost, samo po preteklu par desetletij se pozabijo imena vojakov, ki so dali svoje življenje. Da se to prepreči naj vsaka župnija imena svoicev padlih v boju ali onih ki so podlegli ranam, ovekovečji v cerkvi ali na kakem drugem prostoru v kamnu ali kovinski plošči. Po mnogih, mnogih letih, ko bo svetovna vojska že davno pripadala zgodovini, bodo take enostavne priče velikega časa nemo pričale našim potomcem o junaštvu naših vojakov. Tudi najubožnejša župnija more doprinesti tako majhno žrtev.

Za padle vojake. V Ljubljani se sestavlja poseben odbor, ki bo skrbel za to, da se postavi na ljubljanskem pokopališču pokopanim junakom primeren spomenik.

Ranjenih iz bolnih vojakov je bilo do sobote 19. t. m. v Ljubljani 2474.

Nabori za mladeniče, rojene l. 1894., 1893. in 1892. se bodo vršili med 1. in 15. oktobrom. Natančneje se bo naznanilo.

Zastop zdravstvenega okrožja v Kranju je dal sestaviti splošno razumljivo poučilo za razne bolezni n. pr. kolero, vročinske bolezni, grižo. To navodilo se je v okrožju razdelilo med ljudi. Zelo pametno! Naj bi storili isto tudi drugi zdravstveni zastopi.

Novi grobovi. V Gorjah je umrl na svojem posestvu bivši državni in deželni poslanec baron Jožef Schwegelj. Pokojni je bil sin slovenskega kmeta in v mladih letih sam navdušen Slovenec. Pozneje pa je stopil na čelo nemški stranki na Kranjskem in bil dolgo let njen vplivni voditelj. — V Iški vasi pri Logu je umrl posestnik Franc Platnar. Pokojni je bil cerkveni ključar in ustanovitelj in odbornik posojilnice na Igu. — Na ruskem bojišču je padel zadet v glavo od treh krogelj dr. Mirko Vrančič, c. kr. avskulant pri deželnem sodišču v Ljubljani.

Baron Švegelj, o katerem poročamo na drugem mestu, da je umrl, je bil sin slovenskega kmeta, doma iz Gorij pri Bledu. Bil je zelo talentiran in zato je šla njegova pot zelo kvišku. Kaj vse je bil ta mož tekom svojega življenja! Najprvo konzul v Aleksandriji; v Carigradu vodja trgovskega oddelka v poslanstvu. L. 1870. je bil povzdignjen v vižeški stan, leto pozneje je postal generalni konzul. L. 1872. je vodil vzhodni oddelek na dunajski svetovni razstavi. Potem je bil poklican v vnanje ministrstvo, kjer je pokazal zlasti svoje zmoglosti pri sklepanju trgovskih pogodb z Rumunijo, Italijo in Ogrsko. L. 1875. je bil imenovan sekcijem šefom v ministrstvu. Ministrskega predsednika Andrassyja je spremljal v Berlin k kongresu. Zelo delavnega se je izkazal pri organizaciji razmer za Bosno in Hercegovino. L. 1879. je predsedoval posvetovanju glede colnine z ozirom na trgovinsko pogodbo s Srbijo. Od tega leta je bil tudi državni poslanec. Voljen je bil od veleposestnikov na Kranjskem. Od l. 1884. je bil deželni poslanec na Kranjskem. Bil je tudi član gosposke zbornice. Poleg tega je imel še množico drugih častnih poslov. Tako je bil: ustanovitelj orientalskega muzeja, član komisije za eksportno trgovino, podpredsednik kuratorija trgovskega muzeja, predsednik nižjeavstrijske eskomptne družbe, predsednik avstrijske kreditne družbe za promet in javna dela. — Žal, da svojih talentov in časti ni porabil v dobrobit naroda, čegar sin je bil. Nam so v spominu njegovi nastopi v deželnem zboru za časa bojev za volilno preosnovo. — Umrl je star 78 let. Mir njegovi duši!

Slovenskih vojakov ranjencev je v Ljubljani dosedaj malo. Kar jih je po drugih krajih, so v večini že sporočili svojim domačim, kako jim je in kje so. O padlih vojaki dosedaj še ne moremo poročati, ker tozadevna poročila še niso prišla z Dunaja. Ko jih dobimo, bomo poročali. O nekaterih posameznikih se že dobi poročilo, na primer o nekaterih častnikih, o večini pa še ne. Zato prosimo ljudi, ohranite mirno kri. Pomagati se itak ne da. Če je vojak ranjen, piše prej ko more. Če pa je padel, se bo tudi zvedelo. Gotovo je, da je negotovost najhujša. Zaupanje v Boga in goreča molitev pomagati več kot ugibanje, premišljevanje in tarnanje. Je pač vojska in hudo pri nas zato, ker sedanji rod ne pomni in ni izkusil takih stvari.

Ne podcenjevat! Nasprotnika podcenjevati ni dobro ne v zasebnem, ne v političnem, še manj pa v krvavem boju. To prav malo koristi. V sedanjem vojskinem času pišejo nekateri listi take stvari o nasprotniki, da se človeku lasje ježé. Francoska ima polovico jetičnih vojakov, ruski vojaki so za nič, ne znajo streljati, Srbi so živine . . . take stvari čitamo. Ne rečemo, da ni mnogo res, ampak mnogo, mnogo tudi pretirano. V nekem velikem časopisu smo te dni čitali: Ko so naši (nemški) vojaki prikorakali zmagoslavno v zavzeto mesto (francosko), so se za njimi vlačile trope lačnih otrok kot sestradani psi. Mi si prepovemo, da bi bili naši vojaki nadlegovani od take družali . . . Tako pisanje gotovo ne more povzdigniti ugleda. Ruski mužik, ki prenaša sv. podobe iz kota v kot siromašne svoje hiše, ki težko obdeluje zemljo in doma najbolj čuti, da je »Bog visoko, car pa daleko«, ta ruski mužik je bil pozvan v vojsko in se sedaj bori za carja, je prav tako obžalovanja vreden kot sin francoske Bretanije, ki pridno obdeluje zemljo kot jo obdeluje naš kmet. Ljudje so kot naši, ki izpolnjujejo svojo dolžnost, v svesti si, da delajo za domovino. Zato ne njih zaničevati s samimi izmišljotinami, pač pa sovražimo in zaničujemo iz dna duše iste ljudi, ki se imenujejo srbska, angleška, ruska, francoska vlada. Tisti najvišji gospodje se sedaj prav nič ne bi jejo, pač na morajo gledati sadove svojega razdirajočega dela. Največ so ti gospodje, ki so povzročili sedanji položaj, prepojen framaonista, ki sedaj žanje, kar je sejal dvesto let v Evropi. Krvava žetev je to. Pod našimi bojnimi srpi padajo glave dobrih sinov sovražnih nam držav. Sinovi ljudstva, sinovi zemlje, katero so obdelovali, da je mogla gospoda živeti in kovati svoje načrte. Tem naj velja naše zaničevanje. Morilec na srbskem prestolu, framaonon na francoski vladi. Oni zaslužijo, da bi jim dejal ruski ali francoski vojak: »Ker ste vojsko hoteli, pa pokažite vi najprvo korajžo. Stopite prvi pred avstrijske in nemške topove, da bomo videli vaše navdušenje, vaš pogum!« Ampak teh ni. Srbskega kralja trga po nogah, ruski car se še menda iz svoje

palače ne upa. Angleški kralj sedi na svojem otoku. Francoski predsednik je pa bežal iz Pariza. Morda bo po tej vojni gledalo ljudstvo drugače svoje voditelje.

Res je! Poslanec Vanek piše v češkem delavskem listu: Kaj pomeni to, če da Dreher, ki je pri varenju piva zaslužil 300 milijonov kron, 100.000 kron v vojne namene! Dunajski Rothschild je plačal pred kratkem 8 milijonov kron pristožbin samo za to, kar je podedoval; tako velikansko je njegovo premoženje. Za človekoljubne vojne namene je pa vrgel par stotisoč kron. Kaj pa je to! Povdarjati je treba, da vsak naš vojak kri preliva, življenje žrtvuje, da se varuje premoženje tistih, iz katerih žaklja sedaj tako malo darov za človekoljubne namene prihaja. Oblast je upravičena, da naloži sedaj na premoženja velikih bogatašev primeren davek in sicer tem večji, čim večje je premoženje.

Na stražo streljal. V Ljubljano so pripeljali pretekli teden težko ranjenega mehanika Emerika Panjana iz Siseka, stanujočega v Ljubljani. Na Brezovici je streljal na vojaško stražo in straža ga je težko ranila.

Domoljuben Srb. Kmet Jurij Mitrović iz Bosne je pripeljal pred vojaško komisijo dva lepa konja in voz. Pod avstrijskim cesarjem sem si zbral vse kar imam. Hvala mu zato! Sedaj ko pa on sam potrebuje, mu dam vse na razpolago. Tako je dejal mož in pustil konja in voz.

Milijon smodk vojakom v Nemčiji. Na poziv nemškega prestolonaslednika so nabrali v Nemčiji v nekaj dneh za vojake milijon smodk in mnogo tisoč cigaret.

Ljubljana se je pomnožila vsled priklopitve Šiške k Ljubljani za 5700 ljudi.

Mačke po 10 kron so baje v Trstu. Pa že mačk ni več dobiti. Tako lažejo nekateri laški časopisi.

V Budimpešti je prišlo veliko število članov gališke rusinske legije. Dostojnik se je priglasilo do 50.000 prostovoljcev za legijo. Med njimi se nahaja tudi več žena in deklet, katerim se je dovolilo, da se smejo udeležiti bojev v moški obleki.

Amerikanci molijo za mir. Predsednik Združenih držav Wilson je podpisal oklic, s katerim se ljudstvo poziva, da molji za mir v Evropi. Kot splošni molitni dan je določil Wilson nedeljo 4. oktobra. — Wilson je imel v Washingtonu velik govor, v katerem je slovesno proglašal nevtraliteto Amerike.

Velik paromlin pogorel. Iz Budimpešte se je poročalo 19. t. m.: Danes popoldne je nastal v Elizabetnem paromlinu požar, ker se je neki valjar preveč segrel. Požar se je hitro razširil. Ob petih popoldne je bil ogenj že popolnoma omejen. Mlin in del strojarne sta zgorela. Škoda se cenil na najmanj poldrug milijon kron. Požar je uničil okrog

100 vagonov pšenice, oziroma moke, ki se je še mlela, in nad 400.000 praznih vreč.

Na deželni kmetijski gospodinjstvi šoli in Repnjah, postaja Vižmarje na Gorenjskem se začne zimski šestmesečni tečaj dne 5. novembra t. l. in bo trajal do 25. aprila 1915. Sprejemajo se gojenke, ki so dovršile ljudsko šolo in izpolnile 14. leto. Učenke ostanejo cel čas tečaja v zavodu šolskih sester in plačajo mesečno 30 K za hrano in stanovanje. Za obrabo pohištva in učil je plačati po dogovoru. Prošnje za sprejem je vlagati pri vodstvu šole v Repnjah od 15. septembra do 3. novembra t. l. Prošnjam je pridejati zadnje šolsko spričevalo, krstni list in zavezno izjavo staršev ali njih namestnikov, da bodo obdržali gojenko skozi celi tečaj v zavodu. Pripomniti je, da se uče gojenke teoretično in praktično vsega gospodinjstva kot kuhanja, šivanja in krojenja, vzgoje otrok, vrtnarstva, živinoreje, dela na polju in računstva pod vodstvom šolskih sester in strokovnih učiteljev deželnega odbora kranjskega.

Sprejem gojenk na deželno kmetijsko gospodinjstvo šolo na Vrhniki. Dne 4. novembra t. l. se prične novi zimski tečaj, kateri bo trajal šest mesecev. V tečaj se sprejemajo dekleta iz vseh dežel, katere so dovršile starost 16 let. Dekleta morajo stanovati v zavodu, kateri je pod vodstvom šolskih sester in plačajo za hrano, stanovanje in drugo 30 K. Pouk je brezplačen. Dekleta se učijo vseh strok gospodinjstva, posebno pa: vzgojeslovje, domače knjigovodstvo, zdravstvo, poslovno spisje, verouk, ustanovoznanstvo, za gospodinjstvo neobhodno potrebno računstvo, kakor tudi praktično in teoretično gospodinjstvo, sadjarstvo, vrtnarstvo, živinorejo, prašičerejo, mlekarstvo, perutninarstvo, kuhanje, pranje, likanje, šivanje, krojno risanje itd. itd. Na zavodu poučuje sedem učnih moči in poleg šolskih sester še deželni kmetijski veččak. Ta gospodinjstva šola je največji zavod te vrste na Slovenskem in ga je priporočati vsem onim dekletom, katere se hočejo temeljito v kratkem času in z malimi stroški izobraziti v gospodinjstvu. Posebno se priporoča različnim ženskim društvom, da opozorijo spretna dekleta na ta zavod, ker jim bodo po dovršitvi tega tečaja dobre sodelovalke in voditeljice društev. Gojenke se uče poleg strokovnih predmetov še tudi v splošni izobrazbi. Ker se je pa prejšnje leto celo šol. poslopje popolnoma prenovili in si je vodstvo nabavilo mnogo najnovejših učnih predmetov, zato sme vsaka gojenka in ž njo tudi njeni oskrbniki oziroma starši, tembolj upati najpovoljnejših uspehov. Vsa nadaljna pojasnila daje vodstvo deželne kmetijske gospodinjstva šole na Vrhniki. — Voditeljica šole se je izučila v Haagu na Bavarskem v vseh strokah gospodinjstva in zato zna šolo tudi uspešno voditi. Vsled tega naj nobeno dekle ne zamudi priložnosti, katera se želi izoriti v gospodinjstvu. Prošnje naj se vlagajo

do 25. oktobra t. l. na vodstvo gospodinjstva šole na Vrhniki.

Kako so urejeni vlakji za ranjence. Vlaki, ki prevažajo naše ranjence, izgledajo tako-le: Iz navadnega voza prirede bolniško sobo, ki ustreza vsem zahtevam bolniške sobe v kakoli bolnišnici. Vlak šteje do 25 voz; 18 jih uporabljajo kot sobe za ranjence. Vozovi so zvezani z varnimi prehodnimi mostiči. Vsi vozovi so zvezani z električnim zvoncec, zvezani s petimi službenimi vozovi; ti so pa med seboj zopet zvezani s telefonom. V prvem vozu je nastanjen poveljnik vlaka, višji zdravnik, ki razpolaga s pisarno. En oddelek je prirejen za jedilnico in zabavalnišče obema zdravnikoma. Jedilna miza se rabi tudi za operacije. Zraven tega voza so nosilnice in vse druge potrebščine, ki se v bolniški sobi potrebujejo. Kljub tesnobi se vse lahko takoj dobi. V vsakem vozu stoje štiri postelje; ena na drugi, in sicer služijo kot postelje močne nosilnice, ki so zavarovane proti sunkom, v vsakem vozu je stranišče. Pri vsaki postelji stoji na deski kozarec, pljuvalnik in druge potrebščine. Prirejeno je tako, da si ranjenec lahko sam pomaga in da lahko sam vstane. Na eni strani voza so vrata trdno zaprta, da ni prepiha, druga vrata so lahko odprta. V vsakem vozu stoji moderna, železna peč in je tudi več manjših okenj vrezanih. V vozu, v katerem se kuha, stoji prošerno ogrišče, na katerem se kuha več jedi; na drugi strani voza stoji miza. V kuhinjski shrambi sta dva mogočna čebra z vodo, več ledenic in veliko živil. Premog vozi drug voz. Voz, v katerem biva strežniško osebje, služi podnevi za jedilnico in zabavalnišče, ponoči pa za spalnico.

Skrbimo za gospodarstvo!

V prejšnjih časih je prišlo veliko živine in žita iz tujega k nam, zdaj ne dobimo od nikoder hrane. V vojskinem času se pozna, kaj je kmet za državo in za mesta še posebej. Kakor se vidi, homo imeli kljub slabji letini vendar zadosti živeža za domačo potrebo, le bolj varčno bo treba s kruhom in moko ravnati. Na Angleškem je stiska še veliko večja, kakor pri nas, ker so Amerikanci žito zelo podražili. Zaradi vojske trpi celi svet. Amerikanci ne morejo prodati svojega bombaža, ki je šel ponrej večinoma v Evropo. Tovarne zdaj skoro povsod stojijo. Švica ima zelo malo svojega žita. Tujcev letos ni bilo skoro nič; ure, ki so navadno iz Švice prišle, zdaj nobeden ne kupuje, živeti je pa vendar treba.

Naše gospodarstvo doslej še ni čutilo posebnih ran, le delavcev zelo manjka. Ponudili so jim tuje. Dobro bi bilo poizkusiti. Zdaj se jih pa bojijo, ker so večinoma le ženske in otroci doma.

Treba bo vendar skrbeti, da se jocosenska strn dobro v zemljo spravi. Kdor ima več gnojnice, naj jo letos na-

vozi pred oranjem na njive. Žita prav zelo rabijo dušik. Vsled obilne gnojnice bo žito bujnejše rastle in tudi več rodilo. Če si gnojnico speljal, je treba veliko manj semena, ker iz enega zrna več klasov požene. To se zgodi še bolj gotovo, če žito večkrat dobro prebranaš.

Na Nemškem so začeli zelo priporočati, da bi ljudje vživali malo manj kruha in močnatih jedi, več pa krompirja, ki se pri vsaki jedi dobro poda. Doslej so vsako leto okoli 16 milijonov kvintalov krompirja pokuhali za žganje. Zdaj bodo morali ljudje pametni postati in ob času tako hude stiske žganje pustiti. — Tudi pri nas bi bilo dobro več krompirja vživati. Ni še dolgo tega, ko je moral biti vselej dvakrat na dan krompir na mizi, in sicer vedno kot glavna jed, kar je popolno prav, ker je krompir okusen in redilen. Varčne gospodinje so ga vselej tudi v žgance, močnik ali kruh devale. Res je letos malo manj krompirja, kakor druga leta, pa bo vendar treba več krompirja doma za hrano porabiti, kakor smo ga doslej. Ljudje, še reveži, so postali preveč sladkosnedi. Vživati hočejo le to, kar je ustnem zelo prijetno. Žito ima izredno visoko ceno. Zakaj bi si kmet malo ne pomagal, če si lahko pomaga in nadomesti nekaj moke s krompirjem, zeljem in repo. To se pa tudi za splošnost zelo pozna. Slovenskih gospodarjev je nad 200.000. Vzemimo, da bi na ta način vsak gospodar prihranil v enem letu 200 kg žita, katerega nadomesti z drugo hrano. Potem se prihrani 40 milijonov kil žita ali 4000 vagonov, ki je vredno najmanj 10 milijonov kron, katere brez posebnega truda in brez vsake škode kmetu ostanejo. S takim ravnanjem se pa tudi splošnosti koristi, ker se državi ne bo bati, da bi jo nasprotniki izstradali.

Bati se je tudi, da bodo pri sedanjih razmerah prašiči ostali premalo opitani. Žita ni preveč in je letos tudi predrago. Ne izplača se torej po navadi drugih let pitati s turšico. Tudi s krompirjem bo treba bolj varčevati. Ker bi bila za gospodarja velika škoda prodati suho žival, ki ima tudi za mesarja le malo vrednost, bo najboljšje, da gospodarji kupijo nekaj več krmil, posebno lanenih tropin, katere prašiči v malih množinah radi vživajo.

Jesensko pašo bo treba tudi za prašiče izkoristiti. Glejte posebno na razne odpadke: pesno perje, zelne štore, malo ognjito peso in krompir. Prav nič krme se nam ne sme izgubiti.

Posebno bo treba paziti tudi na plemeno žival. Če te ne ohranimo, ne bomo mogli drugo leto gospodariti. Kakor mora je legla vojna skrb na naše gospodarje. Pri tem je vse drugo utihnilo. Mi moramo delati za one, ki se za nas vojskujejo, in domovino, katero drži gospodarstvo po konci. Jeseni se zlasti rabijo dobri plemeni prašiči. Če jih nimaš, preskrbi si jih začasno.

Cene goveji živini še niso posebno visoke. Res povsod živino preveč po-

nujajo, ko imamo vendar tako obilno klaje, kakor malokrat. Doseglo se bo tako ceno, kakor še nobenkrat poprej.

Prašiči za zdaj nimajo posebne cene, ker jih je res veliko. Na Nemškem jih samo hanoverska dežela lahko vsaki dan 10.000 odda. K sreči je Nemčija izvoz prepovedala. Ti nam za enkrat ne bodo več na Češko in v druge dežele v škodo hodili. Zelo se bo pa poznalo, da iz Srbije ne bo prav nič živali, tudi Galicija, ki je vsaki teden več tisoč komadov na Dunaj poslala, bo skoro popolno odpadla. Po zimi bo nastalo veliko pomanjkanje prašičev. Posebno dobro se bodo debeli prodali, ker bodo zabelo za vojake rabili.

Za naše gospodinje.

ZDRAVJE.

Odšli so možje — na žene je padla teža prevelikega dela in skrbi — zdaj je čas, da pokaže svetu, da je slovenska žena v vsakem času na svojem mestu. Čas hudega dela in duševnega nemira prinaša rad boleznim, prva skrb gospodinje mora biti, da se ohrani zdravo za delo, radi dela, radi Boga in domovine.

Pred vsem je treba, da ostane mirna. Zbegan, obupan človek ne more zbrati svojih misli k delu. Z vzdihovanjem, letanjem okrog sosed, poslušanjem raznih novic, se ne pride nikamor. Zaupaj v Boga, izroči mu svoje drage in vse drugo in opravljaj svoje delo vestno in natančno. Vse je v božjih rokah, v naši moči pa je, da izpolnjujemo svojo dolžnost — žalovanje pa izpodkopuje zdravje, ki je v vojskinem času še večji zaklad nego sicer — če oboliš ti, bo venel sad na polju in tvoji otroci ne bodo imeli kruha.

Druga glavna potreba za zdravje gospodinje je počitek. Ni časa? — Mora biti. Če te vrže v posteljo ga bo pa dovolj. Dan naj služi delu, noč počitku. Gospodinja, ki si privoščiči čez noč komaj par ur počitka, mora počivati popolne, če ne več, vsaj četrt ure po kosilu, kar ji pomore, da bo čila do večera.

Potrebno je tudi, da uživa redno in tečno hrano. Nekatero gospodinje kuhajo po ves dan, same se pa nalivajo s kavo ali z vinom, pivom — potem se pritožujejo, da so tako strašno zdelane.

Od vednega letanja in stanja se zabole noge, zatečejo maternične žile in se narede boleče kepe. Takim nogam dene posebno dobro malo počitka. Bolečine in otok blaži mazanje z bluščevim ali z gabezovim mazilom, dobro je tudi mazilo govejega mozga in olja, ali žajbelj in kaša prevreta na olju. Gumaste nogovnice niso zdrave, ker ne prodira zrak skozi nje, prejšnje čase so bile v navadi za zatečene noge rdeče flanelaste nogavice, zdaj so začeli zdravniki zopet uvaževati rdečo

flanelo. Kdor ima zatečene noge naj le poskusi z rdečimi nogavicami. — Črez dan dene prav dobro, če deneš v podplate sveže metlike, ali detelje ali pa španske mete. — Zatečenih nog ni dobro kopati zvečer, dobro pa je utri jih z vinskimi jesihi ali slanin žganjem. Zjutraj so noge vplahnjene in je tedaj zelo primerno univanje z gorko ali toplo izkuho pelina, detelje in metlike. Kdor more, naj ostane še malo v postelji. Kamnita, cementna in iz opeke sestavljena tla, so zelo škodljiva za noge, gospodinja, ki stoji na takih naj si postavi vedno široko desko.

Poletno hudo delo prinese rado vnetje pljuč in grižo. Zavret deni takoj okrog pasu v jesihu namočen ovitek, in ga imej okrog pasu dokler se ni potolažila bodec. Za pijačo si skuhaj terpotca, malise in kumina, na glavo si naveži met. Tudi limonada ali babčevje je dobra pijača. Za bodec v pljučih si deni takoj obkladek jesiha ali kravjega sira ali obliž smrekove smole, ki potegne bodec hitro vun. V hudem slučaju je treba v posteljo in po zdravniku.

Pogreta voda, sparjeno sadje, postana jed, so dostikrat povod griže. Tu mora gledati gospodinja na red in pa na snago. Postano plesnjivo jed vrzi raje v ogenj, kajti škoduje lahko tudi živini — kuhaj vselej sproti in kolikor je prav, v vodo za delavce kani dobrega jesiha in ne drži je na solncu. Za grižo je hitra pomoč žlica bezgove meze, žlica borovničarja ali borovničine ali bezgove suhe jagode. Za hudo grižo in sčipanje ali krče segrej marajonovih plev na jesihu in naredi velik gorak obkladek na trebuh in na želodec, to ponovi, dokler ne mine. Tudi črešnjevo žganje je prav dobro za grižo, če ga segreješ na zaprtem ognjišču, namočiš v njem robec in deneš na trebuh.

VKUHAVANJE SADJA.

Vkuhane hruške. Male hruške olupni in pusti cele, vložijo jih tako, da so vse navzgor ali navzdol obrnjene; velike olupni in razreži po velikosti na ali 4 ali 6 delov, iztrebi peščice in muho ter jih položi v mrzlo vodo v katero si nakapala limonovega soka, da tako hitro ne porjave, a delati moraš vseeno naglo.

Hruške, kakor drugo sadje, ki se vkuha, je dobro, predno se vložijo v kozarce, prekuhati v sladkorni vodi (blanširati), toda ne predolgo, ker se premeško ne more lepo vložiti. Razgrevanje v patentnih kozarcih traja potem še 15—20 minut pri 90 stopinjah. Hruške ne prekuhavaj v čisti vodi, s tem jim odvzameš sok in vonj. Na 1 liter vode deni 50 do 60 dekaigramov sladkorja. Na hruške vložene v kozarce vlij potem isto sladkorno vodo, v kateri so se kuhale, če ti jo pa kaj ostane, jo vlij v kozarec, zapri ga z obročkom in pokrovom in s hruškami razgrevaj, da se kozarci zapro, porabiš jo lahko v gospodinjstvu ali ko prihodnjič kuhaš ali tudi drugo leto.

Posebno dobra so jabolka zalita s sladkorno vodo v kateri so se kuhale hruške.

Vkuhane bezgove jagode. Operi in osuši zrele bezgove jagode ter jih daj osušiti na sito. Medtem pripravi na vsak kilogram jagod en četrt kilograma stolčnega sladkorja. Kuhaj jagode približno 20 minut v prstni kozi, pridi sladkor, kuhaj še 5 minut in deni še vroče v segrete kozarce, zapri jih z gumijevim obročkrom in steklenim pokrovom in steliziraj še 10 minut. Če daš jagode v navadne kozarce, zaveži jih s pergamentnim papirjem in kuhaj v sopari 10 minut.

Bezgovna čežana (marmelada, salzen). 2 kilograma oznaženih bezgovih jagod kuhaj v pokriti lončeni posodi. Ko postanejo mehke jih pretlaci skozi sito in kuhaj, da se primerno zgoste, pridi 1/2 kilograma stolčnega sladkorja, pusti jih še nekoliko povreti, napolni z njim segrete kozarce in zaveži s pergamentnim papirjem. Če imaš patentne steklenice, daj čežano vanje in kuhaj še 10 minut pri 80 stopinjah.

Sadni zdriz (Gelee). Najlažje narediš zdriz iz nepreveč zrelih, neobležanih jabolk, Ivanovega grozdčija, kosmulj, bezga, črnih jagod in kutin. Maline in jagode imajo malo pektina (sadnega kleja) zato se strdijo le, če pridamo eno tretjino soka Ivanovega grozdčija.

Pri napravi zdriza moramo paziti, da ohranimo lepo barvo, zato moramo kuhati sok najprvo brez sladkorja in islega šele dodati, ko je zdriz že skoraj gotov. Takoj, ko se raztopi sladkor, vkuhamo sok še tako dolgo pri močnem ognju, da se strdi, ako kanemo par kapljic na mrzel krožnik. Tu je treba zelo paziti, če kuhamo še naprej, postane zdriz zopet tekoč. Večja ali manjša množina sladkorja nič ne vpliva na pravilno strjenje.

Oprana jabolka, hruške ali mešanica jabolk in hrušk (ne prezrela, še trda) se razrežejo in denejo kuhati s toliko vode, da jih pokrije. Ivanovo grozdčije ne rabi vode. Pri mešanju je paziti, da se sad ne zmečka, ker postane sok potem moten. Ko je postalo sadje mehko, se strese na ruto, privezano na noge obrnjene stola in pusti, da se odteče sok, stiskati in mešati ne smemo, ker bi tudi sok postal moten.

Na vsak liter soka pridenemo pol kg drobno stolčnega sladkorja. Sok vkuhavamo v plitvi posodi pri močnem ognju. Ko se kapljica soka strdi na mrzlem krožniku ali pada v debelih n kapljah od žlice, je dovolj kuhan, z njim se takoj napolnijo segreti kozarci, zapro z gumijevim obročkrom in steklenim pokrovom ter razgrevaajo (sterilizirajo) 10 minut pri 90 stopinjah.

Lahko damo zdriz tudi v navadne sadne kozarce ter jih zavežemo s pergamentnim papirjem in hranimo na hladnem, temnem in suhem prostoru. Da preprečimo zraku vstop se priporoča vlitii na strjen mrzel zdriz raztopljenega voska ali parafina.

Zdriz iz bezgovih jagod. Zmešaj pol litra soka iz bezgovih jagod in pol litra soka iz jabolk ter kuhaj v plitvi kozi, prav dobro služi za kuhanje sadnih sokov kotliček, v katerem delamo sneg; pri močnem ognju pridi 65 dekagramov stolčnega sladkorja, vse drugo delaj kakor zgoraj opisano.

Brusnice, prusnice, močnice, močrice (Preiselbeeren). I. Brusnice izberi in operi, deni jih na rešeto, da se odtečejo, potem v kozo za prst na debelo, povrh potresi stolčnega sladkorja in zopet brusnice itd. Postavi jih k ognju, počasi jih razgrevaj, kuhaj le 5 do 10 minut. Še z vročimi napolni segrete široke kozarce in zaveži s pergamentnim papirjem, ki si ga prej pomočila v vročo vodo in s čisto ruto zbrisala. Na 1 kg brusnic deni 50 do 60 dekagramov sladkorja. — II. Deni v prsteno ali celo emajlirano kozico 1 kg sladkorja, vlij nanj pol litra vode ter ga kuhaj toliko časa, da se gosto potegne. Ko sladkor vre, pobiraj modro barvo, ki je vsake-mu sadju škodljiva. Med tem pa izberi, operi in osuši 2 kg brusnic, jih stresi v sladkor ter jih nalahko od časa do časa premešavaj. Ko zavre, jih potegni h kraju štedilnika in pusti tako dolgo pokrite, počasi vreti, da postanejo prozorne. Še z vročimi napolni segrete kozarce in jih zaveži. — III. **Brusnice v patentnih kozarcih.** Brusnice preberi, operi in deni na rešeto, da se odtečejo. Potem jih stresi s stolčnim sladkorjem, kakor pri I., v kozo in počasi segrevaj. Ko so vrele 5 minut, napolni z njim segrete patentne kozarce, zapri jih z gumijevim obročkrom in pokrovom, postavi v vročo vodo in pusti še 10 minut v 80 stopinj vroči vodi.

Angleška mezga ali žems (Jams). Ta način okuhanja sadja je prišel tudi pri nas že v navado. Na Nemškem je mnogo tovarn, ki izdelujejo jamse. Uživa se žems navadno na kruhu pri čaju, uporabljaja se pa tudi za pripravo jedi. Zakuhanje je zelo natančno, ker ne sme izgubiti sad ne okusa in ne barve. Vročina mora biti pri kuhanju enakomerna, zaradi regulacije cenijo Angležinje kurjavo s plinom, če te ni, je najboljša kurjava mešanica premo-ga in koksa. Posoda mora biti bakrena ali lončena. — Sadu ne smeš ne trgati ne kuhati ob deževnem vremenu, ker se navzame sadje vlage in se ne drži; sadje naberj topel solnčni dan in pokuhaj ga takoj.

Količina sladkorja in vode je odvisna od okusa in zrelosti sadja. Namesto vode dene Angležinja rababarjevega ali grozdčevega odcedka, kar dá žemu posebno dober okus in lepo barvo. — Sladkor vzemi vedno najboljši. Jabolka olupj in izstrži srce, češnjam in češpljam izpahni koščice, jagodičje kuhaj celo. Ogenj mora goreti s plamenom, kajenje in cmarenje ognja pokvari vse, vročina mora biti enakomerna, da vre naprej, kadar začne vreti. Čas kuhanja za koščičasto sadje je 40 minut vrenja, odkar zavre, mora vreti 40 minut, potem poskusi, če se strdi, ako kaneš kapljo žemsa na mrzli krož-

nik, če se ne strdi, moraš pač še kuhati. Grozdčije se mora kuhati 50 minut.

Navadno se dene na kilogram olupljenega sadja tri četrt kilograma sladkorja in osminko litra vode, tako tudi na češnje in češplje, za jagodičevje toliko sladkorja kolikor je sadu, vode osminko litra. (Seveda se dene lahko tudi več sladkorja ali vode.) Sladkor in vodo deni v posodi, ki jo rabiš samo za sadje, na ognj, ko zavre, naj vre nekaj minut, potem stresi sadje v sladkor, zapri luknjo in glej, da vre enakomerno. Ko je kuhano, (kadar se strdi kaplja na krožniku) deni vroče v posodo in zaveži. Posoda mora biti čista in suha, najboljša je glinasta ali porcelanasta, steklena počji, če ni dovolj debela. — Zamišiš lahko s pergamentnim v vroči vodi namočenim papirjem ali z navadnim papirjem, namočenim v mleku. Mleko izhlapi in tako postane papir neprodušen za zrak. Previdna gospodinja namaže papir še z mešanico moke in raztopljene kolofonije ali z oblivom voska, ali z limom in gipsom. V tako zamašenem loncu se drži žems po dve leti, če ga shraniš v suhem in hladnem kraju.

Lahko se kuha več vrst sadja skupaj, na Angleškem je zelo v navadi kuhati maline in češnje.

Rdeče jagode ne smejo vreti toliko časa kakor druge jagode in grozdčije. Rdeče jagode stresi v vreli sladkor, pokrij posodo in postavi na kraj ognjišča tako, da ne zavre. Ko je stalo celo uro, deni na luknjo, da zavre nagloma, odmakni, da se kuha počasi še pet minut, odstavi in poskusi, potem napolni posode.

Mladi rešitelj.

Bilo je v bitki pri Loznici.

Naši so stali nasproti Srbom. Neki infanterist je dobil od poveljnika nalogo, da poizve, ali se severno od postojanke naše čete nahajajo še sovražniki ali ne. Vojak je šel poizvedovat, ko pa se je vračal k svoji četi, je zašel. Lačen, utrujen in žejen je bil. V bližini je bil gozd in vojak je šel vanj, misleč da najde studenčnico, da bo pogasil žejo. Ko tako hodi po gozdu zagleda mladega fanta, kateri je bil star kakih deset let. Vojak je razumel nekoliko srbski in poprosil fanta, da naj ga pelje do studenca. Mali se je voljno pridružil vojaku in ga peljal k studencu, kjer se je navadno napajala živina. Ko sta sedela pri studencu in je vojak počival, mu je deček pravil, da je sin nekega pastirja. Ponosno pa je pristavil, da ni Srb, da je temveč Bolgar. Vojaku se je deček priljubil in dal mu je nekaj denarja ter ga še prosil, da naj mu pokaže pot iz gozda. Deček je to radevolje storil in peljal vojaka na polje.

Komaj pa sta prestopila rob gozda, je začelo pokati. Srbi so začeli streljati. Kroglja za kroglo se je vsula kot toča in ena je prevrtila vojaku desno ramo. Ker je bila ranjena tudi kost, se je vojak sesedel od bolečin na tla in vdan v svojo usodo, čakal na bližnji konec.

Ko deček to vidi, pobere vojakovo puško in ga zaprosi, da naj mu pokaže kako se strelja s puško. Naučil se je takoj in sprožil je eno kroglo za drugo na za ograjo skrite Srbe, kakor ne bi mogel drugače noben drug star infanterist.

Srbi so mislili, da so naše čete gošto zasedle gozd in otvorili so morilni ogenj. Ker se je čulo streljanje, je prispela naša patrolja in prepodila sovražnika. Ranjenega vojaka so hoteli tovariši odpeljati k obvezovalnici. Mali deček pa se ga je oklenil jokaje za pas in ga sočutno prosil, da naj ga vzame seboj. Prošnje malega rešitelja ni mogel odkloniti, vzel ga je seboj.

Ker je bila njegova rana težka, so ga poslali v mesto z vlakom. Deček ga je spremljal.

Ko so v mestu, kamor je vojak z dečkom prišel, vprašali vojaka, zakaj ga spremlja mali deček, je vojak povedal ta dogodek in pristavil: Čeprav sem sam velik revež, ga bom obdržal in vzgojil, ker rešil mi je življenje.

Slike in črtice z bojišč.

XXIII.

Mrličji v vodnjaku.

S srbskega bojišča vračajoči se stotnik pripoveduje: V neki vasi blizu Šabca sem pustil svojo stotnijo počivati. Vse je hitelo takoj k vodnjaku. Dobili smo iz precej globoke luknje vodo. Iz previdnosti sem jo dal piti nekemu psu. Ker se živali ni zgodilo ničesar, sem dal povelje, da sme moštvo piti. Bili smo žejni in vsi smo uživali lepo čisto, mrzlo vodo, ki pa je imela nekak neprijeten okus. Toda česa ne zavžije vojak v vojski — glavna stvar, da ima kaj jesti in piti. Ko je bilo v vodnjaku že manj vode, smo morali zajemati globokeje, in kdo more popisati naše začudenje, ko smo naenkrat s posodo izvlekli iz vodnjaka tudi truplo avstrijskega tovariša, kateremu je sledilo takoj drugo truplo. Srbi so tedaj pred begom, ker niso imeli na razpolago štrupa, poizkusili vodo zastrupiti z mrličji.

XXIV.

Bavarski dragonci — abstinenti.

Vojni poročevalec nekega časopisa je naletel po bitki pri Muhlhausnu na oddelek dragoncev. Ko je videl, kako so izmučeni in žejni jim je naročil pivo. Ali vojaki so mu izjavili: »Obljubili smo, da dokler bo trajala vojska sploh ne bomo pili alkoholnih pijač!« Nato so žejo pogasili z vodo in veselo odhajali.

XXV.

Nečloveško bojevanje naših nasprotnikov.

Vsa poročila soglašajo v tem, da so se srbski vojaki in ruski kozaki ponizali do bojevanja najnižje vrste.

Enemu avstrijskemu častniku so Srbi obe roki odsekali in ga potem nazaj poslali z listkom, da bodo z vsakim tako napravili. Naši jim bodo te želje že korenito pokvarili.

Ruskim kozakom niso svete tudi kolone Rdečega križa, na katere streljajo in jih celo more. Eno avstrijsko sanitetno kolono so ruski kozaki napadli in pomorili.

XXVI.

Ruski pop naznanil odhod avstrijskih vojakov po telefonu.

Mimo neke cerkve ob naši severni meji je šla četa naših vojakov. Ob cerkvi je stal ruski pop, 85 let star mož. Nihče mu ni ničesar naredil. Ko so pa naši iz vasi odšli, je ruskemu oddelku s strojno puško, ki je bil skrit na zvoniku, po nalašč za to prej napravljenem telefonu javil odhod naših vojakov, da so Rusi pričeli streljati nanje s strojno puško. Izdajalski pop je bil ustreljen.

XXVII.

En ogrski huzar proti desetim kozakom.

Neki ogrski huzar je razbil deset kozakov. Nato jim je vzel sulice in sablje ter svoj plen nesel v taborišče. Huzar je takoj postal četovodja ter dobi tudi odlikovanje.

XXVIII.

Kaj pripovedujejo ranjenci v Gradcu.

Štajerski polki spadajo k 3. vojnemu zboru, kakor naši. Zato bo tudi nas zanimalo, kaj pravijo ranjenci v Gradcu.

Neki artiljerist polka poljskih havbic št. 3 je bil z regimentom v boju 26. avgusta pri Przemislami od 10. ure dopoldne do 7. ure zvečer, vedno v ognju z rusko artiljerijo. Pravi, da ruska artiljerija dobro strelja, ampak strelji so za nič, kar razpadajo, kot prah. »Na moj top« pravi, »je padlo več kakor 100 granat, pa ni nobena škoda naredila. Samo prašni smo postali.« Ranjen je bil 27. avgusta ob 9. uri zvečer, na planjavi ob cesti v Przemislami. Njih kolona je bila dolga 1½ km; top za topom. Naenkrat je začelo v bližnjem gozdu šumeti, kozaki pripravljene so navalili z velikansko silo nanje, tako da niso mogli naši priti do ognja. Napad je bil strašen. Naši so se borili kakor junaki, Artiljerist je dobil udarec na glavo, kri se mu je udrila po obrazu. Kar naenkrat se zopet posveti in šrapnel odtrga konju glavo. Artiljerist pade pod konja. Potem se ne spominja več, kaj je bilo. Njegov brat ga je našel pod konjem in ga peljal na obvezovališče.

XXIX.

Ganljiva slika v bolnišnici.

K ravnokar omenjenemu artiljeristu, ki je pripovedoval o boju pri Przemislami, je stopil star kaznilniški nadpaznik: »Torej, Vi ste bili zraven, ko je moj sin umrl.«

»Ja, zraven sem bil,« odvrne artiljerist.

»Kje je pa bilo, kdaj je bilo?«

»Dne 27. avgusta pri Przemislami, ko so nas kozaki napadli.«

»Kako je pa bil ranjen?«

»Dobil je strel v glavo.«

»Ali ste bili zraven, ko je umiral?«

»Seveda sem bil, dolgo ni trpel.«

»Kaj je pa rekel nazadnje?«

»Ležal je na kamnu in nas prosil: Preložite me s kamnja. Tukaj nočem umreti, je premrzlo. In pozdravi mi... Tovariši so ga deli na mehka tla. Tam je umrl...«

Oče je obstal, usta so se mu spremenila na jok.

V drugi sobi je ležal ranjeni rezervni korporal 87. infanterijskega pešpolka 3. zboru. Pripoveduje, da je stal junaški pešpolk celjski dne 26. avgusta pri Rava-Ruska v ognju. Imeli so precejšnje izgube, bili so močno prizadeti, ampak umaknili se niso kljub veliki premoči sovražnika. »Bilo je strašno,« pravi ranjenec, ki ima celo roko v povoju. Ponoč je bilo treba obvezališče zapustiti in pri tej priliki je padlo več naših težko ranjenih Rusom v roke.

»Ali veste, kaj se je zgodilo z Vašimi tovariši.«

»Ne vem; ko smo pogledali proti poljskemu lazaretu, je nastal tam ogenj. Ali so Rusi lazaret zažgali ali razstrelili, ne vem. Morda so reveži zgoreli.«

Neki ranjeni častnik je pripovedoval, da se je belgijski pešpolk boril na strani deželnih brambovcv in celjskega pešpolka dne 26. in 27. avgusta pri Rava-Ruska in da so se sijajno držali. Komandant 3. kora feldzugsmejster Kollerus pl. Geldern je peljal večkrat štajerske polke pred fronto na naskok. Vse vesti, da so štajerki polki uničeni, od čaleč ne odgovarjajo resnici. Častniki so glede vojakov polni hvale.

XXX.

Gališki vohuni in izdajalci.

Naše čete so opazile, da se na bojišču večkrat krave pojavijo. Kmalu na to, ko so se pokazale krave, je redno sledila toča ruskih šrapnelov, kar je vzbudilo pozornost, ker so naše težko vidne sive uniforme že postale popolnoma zemlji podobne. Rusofilskim kmetom so Rusi naročili, da naj označijo naše strelske čete, osobito tiste, ki so dobro krite s čredami goveje živine. Ruski topničarji so nekaj časa pustili svojim zaupnikom, da so se umaknili, nakar so obsipavali naše čete z dežjem krogelj. Kadar korakajo naše patrolje skozi ruske vasi, morajo zelo paziti na visoka drevesa, ker sedi na njih gotovo kak opazovalec, ki daje Rusom znamenja. Seveda ga takoj naši ustrele.

Rezervni četovodja Gott, ki leži ranjen v Penzingu, pripoveduje, da je bila v neki visoki hruški skrita ruska strojna puška. V grinu skrit Rus je z vrvjo vodil streljanje strojne puške. Rusa so naši prijeli in vzeli strojno puško.

Neki častnik bosenskega pešpolka št. 2 tudi pripoveduje, kako da so ruski ogleduhi v Galiciji dajali z dimom in s kresovi znamenja sovražniku. Kozaki se boja na nož izo-ribajo, a iz zasede tem rajši napadajo in more tudi ranjence.

XXXI.

Dva dni v močvirju.

Od šrapnela na rami ranjeni vojak tirolskega polka, ki se je udeležil bitke pri Krasniku, ne more dovolj pohvaliti junaškega borenja naših pešcev. Mož je zašel v neko močvirje, iz katerega se radi svojih ran ni sam mogel izkacati; šele drugi dan je prišel oddelek sanitejcev. Po dolgoletnem trudu marljivih pomagačev se je posrečilo, da so ga rešili iz ilovice, tako da so bili le njegovi škornji žrtev nikdar sitega močvirja.

XXXII.

Dvanajstletna metalka bomb.

Podivjanost Srbov je strašanska. V bolnici v Novem Sadu se nahaja dvanajstletno srbsko dekle. Sama kost in koža, leži pa od štirih strelav težko poškodovana. Deklica, ki svoji obsodbi gleda v oči, je iz neke hiše v Šabcu (iz katere so tudi njeni starši streljali) nič manj kakor 18 bomb je vrgla proti našim ljudem. Rane, povzročene po takih bombah, so radi svinčenih koscev zelo mučne in nevarne.

XXXIII.

Izdajalski grof.

Komaj 12 kilometrov pred Lublinom stoji v starem parku krasen grad, last nekoga ruskega grofa. Lastnik se je pokazal nasproti našim vojakom zelo prijaznega in gostoljubnega človeka. Ali to je bilo samo na zunaj. Kjer je le mogel, tam jih je izdal, in na čisto poseben način. Komaj so naši ljudje zasedli novo pozicijo, takoj so bili obsuti iz trdnjave Lublin od toče krogelj iz topov. Čeprav je bila naša pozicija še tako skrita in zavarovana, nič ni koristilo, takoj je bilo sovražniku vse znano. Tukaj je torej morala biti na vsak način izdaja. Kje pa je izdajalec? Mi smo bili brez moči. Končno opazi eden prijateljev, da se naše pozicije vedno takrat obstreljujejo, kakor gotovi, navidezno nedolžni kmetje zapuščajo grad. Nekaj časa smo to opazovali in naš sum je bil opravičen. Nato smo udrli v gosposko hišo in iskali grofa — končno smo ga našli v kleti, odkoder je ravno telefoniral sovražnikovemu artiljerijskemu poveljniku o naših pozicijah. Priznal je, da je dal napeljati pred izbruhom vojske podzemeljski telefon, da bi mogel o našem gibanju vse točno poročati. Grof je prišel pred vojno sodišče, vendar se ni ugodilo njegovi že-

lji, da ga ustrelje; obsojen je bil na sramotno kazen izdajalca: vrv mu je bila plačilo za njegovo dvojno igro.

XXXIV.

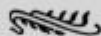
Zasuti vodnjaki.

Naši vojaki se najbolj pritožujejo čez veliko pomanjkanje vode, ker so Rusi na svojem umikanju zasuli skoro vse vodnjake. Morali smo gledati, da jih čimprej odkopljemo: prvič, da imamo sami vodo, drugič iz ozira na vojaške, ki pridejo za nami. Drugače je oskrba zelo dobra, izvzemši dneve, kadar se bijemo, ker je to iz tehničnih ozirrov nemogoče; izvrstno se obnesejo póljske kuhinje.

XXXV.

Žrtev častniškega sluga.

S solznimi očmi je pripovedoval neki mlad častnik sedmograškega polka sledeče: »Bil sem v boju pri Lvovu. Naš položaj je bil težek, ker je bil sovražnik v veliki premoči nasproti nam. Z vso silo so nas napadle ruske konjeniške tolpe. Borili smo se kot obupanci. Končno so me obkolili kozaki od vseh strani in že sem mislil sedaj je prišel moj konec. Sedaj, v največji sili, mi je priskočil moj sluga na pomoč. Krogla, ki je bila menj namenjena — je predrla njega. Sam sem srečno ušel, ranjen od sulce in sablje. Moje življenje je plačal zvesti sluga s svojim.«

Dopisi.

g Moravče. Več družin iz Pole se je naselilo v Moravčah in na Drtiji, ker so očetje odšli v vojsko. Splošno se dobro počutijo, le zebsti jih bo baje kmalu začelo. — Ranjenci iz naše fare so sledeči: Franc Vehovec (Črven) iz Gor. Kosez, ranjen na nogi; Franc Kovačič (Prime) iz Drtije, ranjen na roki; Valentin in Rudolf Grilj (Majcetova) iz Dobrave, enemu prestreljen kazalec na roki, drugi pa ustreljen v stegno. Kroglo, ki ga je zadela v nogo je poslal domov za spomin; Anton Smrekar (Smrekarjev) iz Pogleda; Štefan Grilj (Mežnarjev) od sv. Valentina, obstreljen v roko in nogo; Anton Koprivšek (Pekovčev) iz Trzna; Ivan Toman, ustreljen v nogos Franc Cerar (Hударinov) iz Soteske, strel pod levo okos Valentin Cerar (Balantinca) iz Krase v levo roko; Dominik Janez (Minče) iz Svin vnogo ustreljen. — Vse ranjene pa bi ljudje najraje doma imeli. Bodite pametni, naj ostanejo v bolnicah da ozdravijo, ker gotovo tam bolj skrbe kot pa bi mogli doma.

g Iz Tržiča. Premeščen je bil g. koplan Anton Golé v Idrijo. Nekaj nad pet let je deloval med nami v splošno zadovoljnost. Pri vseh dobromislečih, zlasti pa pri mladini je bil zelo priljubljen. Mnogo se je trudil s poukom petja v Marijini družbi in tudi marljivo deloval v društvih. Ohranili ga bomo v pri-

jaznem spominu. — Za vojahe ne bojnem polju se pridno dela in plete. Kmetje so darovali mnogo volne, žene in dekleta pa porabljajo ves prosti čas za izdeljavo gorkih spodnjih oblačil. Za bolne in ranjene vojaške se je nabralo 5 zabojev knjig za razvedrilo po bolnišnicah. — Podružnica »Rdečega križa« se je ustanovila za Tržič minoli teden. Upajmo, da dobi mnogo članic in članov. — Šola se je pričela kakor po navadi. Manjka še par učiteljskih moči, ker je g. Vider pri vojaki, gdč. Borowsky pa umrla.

d Iz Radovice. V nedeljo, 13. septembra, smo imeli po sveti maši shod, na katerem je naš g. deželni poslanec Alojzij Mihelčič zbrani množici jedrnat razložil sedanji položaj o vojski in nje vzroku. Množica je govornika pazno poslušala in navdušeno pritrjevala njegovim besedam. Marsikaterega poslušalca oko je bilo rosno, ko je govoril o grozoti vojske. To solzo je pa vedel govornik tudi zbrisati z upalnimi besedami na zmago avstrijskega orožja. Povdarjal je, da mi, ki se ne bojujemo z orožjem, da pomagamo s prispevki ranjenim vojakom in našemu orožju z gorečo molitvijo. Potolažil in bodril je občane, za kar mu na tem mestu najpristrčnejša hvala.

Št. Jernej na Dolenjskem. Ker se bliža čas za volitve gospodarskega odseka podobčine Št. Jernej radi semnjov, se vas, zavedne posestnike in volilce sploh, opozarja na vašo dolžnost, da se pripravite na te velevažne volitve. Zlasti se vas pa opozarja v vašo korist, da se ne pustite pregovoriti in motiti od gotovih oseb. Opozarja se vas na disciplino, katero predpisuje in zahteva S. L. S. Torej vsi na noge kot en mož! Na svidenje koncem meseca septembra.

d Iz Škocijana pri Mokronogu. Dne 13. t. m. se je poslovil od nas prečastiti gospod Anton Komljanec. Slovo je pričalo, kako mu je ljudstvo hvaležno za ves njegov trud. Po štiriletnem boju za resnico in pravico so umolknili nasprotniki ob slovesu. Spomin na njega bo ostal vedno v Škocijanu, dokler bo v njem živela kaka katoliška organizacija. — V nedeljo smo imeli tri procesije na Stopno za zmago našega orožja in srečno vrnitev naših bojevnikov; ena je prišla iz Bučke, druga iz Škocijana in tretja iz Dol. Da bi stopenska Mati Božja varovala naše mladeniče in jih vodila do zmage! — Ob nedeljah ima Izobraževalno društvo predavanja o vojni dogodkih in tudi na Telčab so bila že tri.

d Iz Št. Lorenca. Revni posestnik Alojzij Grden iz Dolge njive 19, sedemdesetletni starček je šel v sredo 16. t. m. na semenj v Novo mesto živino kupovat. Iz Št. Lorenca se je peljal po železnici do novomeške postaje. Prenočil je v bližnji gostilni. Imel je sabo vso gotovino — skupiček za 2 kravi 430 K. Ko v gostilni pogleda za denarjem, ga ni bilo več. Ne ve, ali mu je bil denar ukraden ali ga je zgubil. — Če ga je kdo našel, naj ga pošlje ali njemu ali

župnemu uradu v Št. Lorencu. — Mož je prav veren in ima številno družino. Mlekarna v Št. Lorencu prodaja najlepše plemene živali vsake starosti prav po nizki ceni za pleme. Med temi so tudi mrjasci in svinje, ki se rabijo lahko precej za pleme. Na razpolago so tudi manjše živali. Kdor kaj dobrega rabi, naj se le kmalu oglasi.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Gradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

V poduk ljudstvu.

ZA ČASA VOJSKE — RED IN MIR!

Za časa vojske, ki postaja vedno resnejša, se pač spodobi, da vlada pri nas, kjer ni vojske, strog red in mir.

Celo v tem času se sliši ponočno razgrajanje, se čuje o izgredih, celo pretepih! Kakor bi ne bilo pretepev že dosti na bojiščih!

Zato prosimo poklicane oblasti, naj vrše svojo dolžnost in zabranjujejo take reči, ki so v tem času dvakrat obsodbe vredne.

Zupanstva naj pazijo posebno sedaj, da se gostilne in žganjetočiči obdoločeni uri zapirajo.

Posebno naj se še pazi na točilnice čez ulico, bodisi žganjetočiče ali vinotoče. Postava je, da se notri pijača ne sme točiti; a ta postava vsled nepaznosti poklicanih organov krši in, kakor prihajajo pritožbe, tudi sedaj v vojskinem času.

Prosimo slavna zupanstva in prosimo c. kr. deželno vlado, naj skrbi, da se postave tudi izvršujejo. Saj zato so dane!

Skrbi naj se tudi, da se državna podpora, ki se daje le za resnično potrebo, ne bo zlorabila za nepotrebno zapraviljanje in pijančevanje!

Vsaj v tem žalosti in grozopolnem času naj vlada red in mir, treznost in pamet!

»Sveta vojska«.

O kruhu čitamo v nekem časopisu iz Tirolskega tole: Opazuje se, da je začel kruh iz bele moke zelo izpodrivati močni domači kmečki kruh. Do najvi-

šjih hribovskih vasi se to opazi. Brezsočni in nemočni beli kruh ni hrana za delavnega kmečkoga človeka. Sem in tje naj že bode, ampak stalno pa ne. Na ta način gre iz dežele letno mnogo ti-sočakov. Skrbi naj se za zdrav domač kruh. Seveda ga je treba znati tudi peči in sicer doma. Dekletu, ki ne zna dobro kruh peč, naj bi se prepovedala možitev. Ker pa nimamo take postave, naj jo napravi vsak ženin sam za svojo nevesto. — Velja tudi za pri nas.

Uvaževanja vredno in potrebno.

»Slovenec« poroča: V okolici Struge-Dobrepolje na Dolenjskem kupujejo razni prekupci debele prašiče po 1 K, kvečjemu 1 K 8 vin. na kilogram, dočim so bili druga leta ta čas debeli prašiči po 1 K 20 vin. in še čez. cena za svinjsko meso pa je 2 K 20 vin. Pravijo, da je tudi drugod taka cena debelih prašičev. Če je to res, kaj bo posledica tej nezaslišano nizki ceni? — Ljudje bodo svinjerejo začeli opuščati, ker se pri tako dragi upravi prav zares ne izplača. Ze zdaj se pozna. Mladi pujski so silno poceni. Kdo naj jih tudi kupuje pri teh razmerah? Utegne priti, da bo drugo leto svinjsko meso zelo drago prav zato, ker svinj sploh ne bo! Tudi kmeta je treba varovati, ne samo meščana. Kmet potrebuje denarja za davke, zavarovalnino, obleko, za plačo poslom in delavcem itd., a kje naj vzame, če gre njegov pridelek za slepo ceno? Pazite, dokler je še čas! — Kmet.

Krajevne kronike. Po časopisih čitamo zelo umestne nasvete, da bi se pisale po občinah v sedanjem času kronike, t. j. zgodovinski zapiski vseh važnih dogodiljajev. Tako n. pr. naj bi obsegale te kronike sledeče zaznamke: 1. Koliko mož in fantov je bilo iz kraja vpoklicanih k vojakom? 2. Prehodi čet čez kraj. 3. Kako se je zadržalo ljudstvo v vojskinem času. Kakšne žrtve je do-prineslo? 4. Kako se je skrbelo za družine vpoklicancev? 5. Kako so se opravljala domača in poljska dela? 6. Koliko domačinov je bilo v vojski ranjenih, koliko jih je v bojih padlo? 7. Kaj so poročali vojaki domov? 8. Kaj je imela pretrpeti občina od vojske? Kako se je zadržalo ljudstvo? 9. Katere časopise je ljudstvo v vojskinem času najraje čitalo? — Izobraževalna društva, Orlov-ske organizacije, poprimite se teh nasvetov! Čim več in čim natančneje bo popisano, tem zanimiveje bo za poznejše čase. Za mladino in potomce!

Vojna pošta. Pisma iz Nemčije v Avstrijo in iz Avstrije v Nemčijo k četa in od četa so poštine prosta. — Državnim in vojnim poštnim uradom je ukazano, da naj kolikor mogoče pospešijo do- in odpošiljatve vojnopoštinih pošiljatev. — Vojna pošta ne sprejema paketov v Galicijo. Zato ni potreba pošiljati vojakom obleke. Pač pa naj ljudje zbirajo in dekleta in žene delajo tople obleke, kakor smo že naznanili v našem listu. Ko se bo naznanilo, bodo to obleke poslali na kraj, ki ga bomo naznanili.

Poštni promet z Egiptom je ustavljen. To na znanje onim našim, ki imajo tamkaj svojce.

Vprašanja in odgovori.

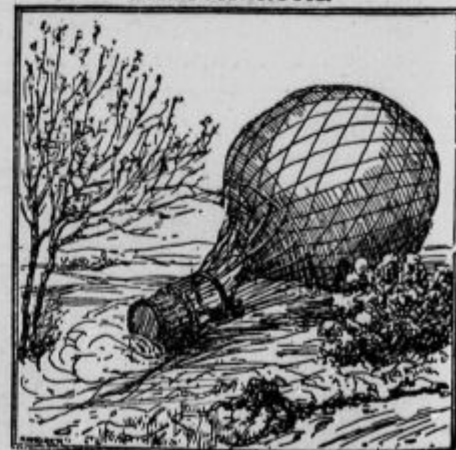
J. O. Novasela. Čudno se nam zdi, kaj ima okrajno glavarstvo ali orožništvo pri sušenju sadja. Edino v slučaju, da je v resnici nevarnost zaradi ognja, bi bila prepoved umestna. Če pa je sušilnica pravilno urejena in toliko oddaljena od drugih sosednjih poslopij, da ni nobene nevarnosti za sušenje, potem Vam nihče ne more prepovedati, da bi ne smeli sušiti sadja. Nasprotno! Z vsemi močmi bi Vas morali podpirati, ker s tem skrbite za dobro, tečno hrano, ki bo prav prišla posebno takrat, ko bo drugega zmanjkalo. Zlasti čudno je, da Vam prepovedujejo sušenje letos, ko tako nujno priporočamo to sadno uporabo, ker s tem kolikor toliko omejimo tudi kuhanje žganja. Ako je sušilnica stara in ste prejšnja leta sušili na njej, je še manj mogoče misliti, da bi bila prepoved opravičena. Obrnite se osebno na okrajno glavarstvo in pojasnite zadevo, pa boste brez dvoma dosegli sporazum.

V. Š. G. Vprašanje glede mladeničev je bilo med tem rešeno. Kakor vidite, bodo šli na nabor leta 1894., 1893. in 1892. rojeni mladeniči. Glede nalezljivih boleznih pa je izdal zdravstveni zastop okrožja Kranj zelo poučno navodilo. Preskrbite si isto. Dobite je v Tiskarni tiskovnega društva v Kranju na Gorenjskem.

Julija G. v G. Kakor Vi pišete, je Vaša mati do podpore opravičena. Naj gre še enkrat k županstvu ali pa h glavarstvu in naj vso stvar pojasni. Zve naj tudi za morebitni vzrok, zakaj ji je bila prošnja odbita. Tega nam v Vašem pismu niste pojasnili.

A. P. L., A. Ž. L., A. F. J., I. L. M., T. S. O., H. T. V. Vprašanih ni v izkazih med padlimi ali ranjenimi.

SKRIVALNICA.

Kje je potnik ponesrečenega zrakovplova?